

Project 'Voorbeeldscholen voor cognitief sterk functionerende leerlingen'

Rapportering

Lerende netwerken

cognitief sterk functionerende leerlingen 2022_2023: onderzoeksrapport

Dit onderzoek werd uitgevoerd in het kader van het Project Voorbeeldscholen voor Cognitief Sterk Functionerende leerlingen

Karine Verschueren (projectleider Expertisecentrum TALENT)

Ilse Verhoeven (Projectcoördinator Expertisecentrum TALENT)

KU Leuven

November 2023

Voorwoord

In dit rapport brengen we verslag uit van de werkwijze van het onderzoek dat werd uitgevoerd naar de tevredenheid van de deelnemers van de lerende netwerken en naar de effectiviteit van de lerende netwerken binnen het Project Voorbeeldscholen voor Cognitief Sterk Functionerende (CSF) leerlingen.

Dit rapport beslaat de resultaten van zowel de scholen die tijdens het schooljaar 2021-2022 zijn gestart en nu hun tweede jaar achter de rug hebben, als de resultaten van de scholen waarvan het professionaliseringstraject startte in september 2022. Bij deze nieuwe lerende netwerken sloten ook ondersteuners van ondersteuningsnetwerken (nu leersteuncentra) aan. Ook hen lieten we een tevredenheidsbevraging invullen die we in dit rapport zullen bespreken.

Dit werkjaar verschilde aanzienlijk voor de scholen ten opzichte van vorig jaar, omdat de coronapandemie niet meer zo'n zware druk legde tijdens het schooljaar 2022-2023. Uiteraard spelen het lerarentekort, de nieuwe leerplannen in het secundair onderwijs en andere uitdagingen in het onderwijs wel een rol bij het implementeren van een CSF-beleid en het verbeteren daarvan.

We houden ons eraan om uitdrukkelijk de mensen van de administratie en de leden van de stuurgroep te bedanken voor hun opbouwende feedback. Ook willen we de deelnemers aan onze lerende netwerken en dit onderzoek uitdrukkelijk bedanken.

1. Bevraging rond tevredenheid van deelnemers en het implementeren van kennis op de school

1.1. Inleiding

De eerste lerende netwerken CSF gingen van start in september 2021 (tweede projectjaar van Project Voorbeeldscholen). Elke ankerschool heeft een netwerk met tussen 17 en 26 deelnemers begeleid tussen 1 september 2021 en 31 oktober 2022. In het derde projectjaar (najaar 2022 - najaar 2023) werden nog eens 13 lerende netwerken opgezet met een aantal deelnemers tussen 6 (Brussel) en 21. Hiervan waren er 11 in hybride vorm, één volledig online en er was één specifiek kleuternetwerk. In totaal namen 373 scholen deel, die verspreid waren over 26 lerende netwerken. In het eerste werkjaar hebben de scholen 266 scholen begeleid. In het tweede werkjaar 107 extra. Er waren ook enkele scholen die een tweede deelnemer van hun school het nieuwe lerend netwerk lieten volgen. Dit waren er een 10-tal. Voor de scholen die gestart zijn in september 2022 lag het aantal sessies op een gemiddelde van op 8-10 sessies die gemiddeld 2,5 tot 3 uur in beslag namen. Voor de tweedejaars werd die frequentie iets lager: tussen de 5 en 8 sessies, die ook 2 tot 3 uur duurden. In deze bijeenkomsten werden subthema's binnen een aanpak voor CSF leerlingen op school behandeld. Een lerend netwerk staat of valt met input van de deelnemers. De ankerschool had hierbij een coachende en begeleidende rol, maar was zeker niet de

enige die goede praktijken deelde of input gaf tijdens de sessies.

Bij de start werd aan de deelnemende scholen gevraagd om één persoon af te vaardigen om de sessies bij de ankerschool te volgen en niet te wisselen tussen afgevaardigden. Aangezien er in het schooljaar 2022-2023 iets minder scholen intekenden, konden we in sommige netwerken meer personen per school laten deelnemen. Dit kan helpen om het draagvlak binnen een schoolteam te vergroten. De opbouw binnen het traject gaat van algemeen naar verdiepend. Basiskennis is nodig om de andere sessies te kunnen volgen. Continuïteit van deelname was bijgevolg belangrijk. Er werd ook gevraagd om een werkgroep/kernteam op te richten om op de school zelf te kunnen starten met dissemineren, maar in realiteit is dit niet altijd gelukt.

De sessies werden afgestemd op de leernoden en leervragen van de deelnemers, waarbij werd bewaakt dat de belangrijkste onderdelen overal zouden terugkomen – zodat er ook gelijkgerichtheid zou zijn binnen de verschillende lerende netwerken en dat dezelfde kennis overal zou worden gedeeld.

Thema's die aan bod kwamen waren onder andere:

- Herkennen en signaleren van CSF
- Verrijking in de klas/differentiëren
- Mindset en executieve vaardigheden
- Kwaliteitsdenken (beleid, visie en draagvlak) – Concretisering kwaliteitsverwachtingen.
- Klasexterne verrijking
- Versnellen
- Evalueren, rapporteren
- Communicatie
- Casuïstiek/intervisie
- Vernieuwde regelgeving

Bij de scholen die voor het tweede jaar deelnamen, werden ook onderstaande thema's nog verdiepend uitgewerkt. Ze komen in het eerste jaar ook aan bod, maar minder uitgediept:

- Dubbel bijzondere leerlingen
- Onderpresteren/motivatie
- Kansengroepen
- UHB

1.2 Aanpak bevraging lerende netwerken

We beschrijven hieronder alle stappen in het onderzoek die we doorlopen hebben om de tevredenheid en de implementatie en aanpassingen in beleid in kaart te brengen.

1.2.1. Methode

De deelnemers van de lerende netwerken werden op het einde van het schooljaar 2022-2023 gevraagd om een online evaluatie in te vullen. Op dat moment hadden ze het traject doorlopen dat hierboven werd beschreven. Deze bevraging werd ingevuld door de persoon die de sessies van het lerend netwerk volgde en de terugkoppeling naar directie/collega's/kernteam op zich nam. De bevraging was anoniem om voldoende veiligheid te creëren voor de deelnemers om mogelijke kritiek ook te delen met ons.

Participanten

Van de 373 deelnemers aan de lerende netwerken, vulden 169 participerende scholen de online bevraging in. Ze gaven in deze bevraging ook aan hoe lang de lerende netwerken al volgden, zodat we de twee groepen met elkaar konden vergelijken. Van deze 169 participanten kwamen er 84 uit de nieuwe lerende netwerken, die gestart zijn in september 2022. Van deze 84 waren er 72 basisscholen en 12 secundaire scholen. Respondenten waren verspreid over 12 lerende netwerken (aantallen per lerend netwerk varieerden van 2 tot 14). Een klein aantal scholen (10-tal) gaf in de loop van het schooljaar aan dat blijven volgen moeilijk werd, maar wilden wel nog in de communicatie worden meegenomen om eventueel op een later tijdstip terug in te vallen. Een aantal scholen hiervan starten opnieuw met een beginnerstraject binnen het ondersteuningsbeleid CSF.

85 participanten kwamen uit de lerende netwerken die gestart zijn in september 2021 en hun tweede jaar traject achter de rug hebben. Van deze 85 scholen komen er 72 uit het basisonderwijs en 13 uit het secundair onderwijs. Zij waren verspreid over 13 verschillende lerende netwerken.

Van de 25 scholen die deelnamen aan het kleuternetwerk, vulden 12 scholen de bevraging in. Hun school nam ook deel aan de lerende netwerken van ankerscholen De Ark regio Leuven, vrije Basisschool De Goede basis Anzegem, Basisschool Sint-Cordula of Basisschool Santa Maria. Met andere woorden was dit voor hun een extra engagement van drie sessies gericht op kleuters doorheen het schooljaar 2022-2023, die naast de gewone lerende netwerken doorging. Er waren ook voorwaarden aan gekoppeld om te mogen deelnemen aan de kleuternetwerken. Zo moesten de scholen het eerste jaar 80 procent aanwezigheid hebben opgetekend, zodat de begeleiders zeker waren dat de basis van CSF al wel gezien was en was het een voorwaarde dat het een kleuterleraar of kleuterzorgcoördinator was die gevolgd had in de basissessies.

Zeven deelnemers van de ondersteuningsnetwerken vulden de bevraging in die werd aangepast aan hun organisatie. Zij namen deel aan de nieuwe lerende netwerken voor scholen, die gestart zijn in september 2022 en zaten verspreid over zes verschillende lerende netwerken.

Aangezien de bevraging anoniem gebeurde, hebben we verder geen gegevens om de groep die wel of niet deelnam aan de bevraging te vergelijken.

Instrument

Via een online instrument met 18 vragen vroegen we de mening van de deelnemers. Het eerste deel van de vragen ging over de evaluatie van de lerende netwerken zelf. Het tweede deel over de implementatie en de aanpassingen in het CSF beleid op de deelnemende school.

Voor de vragen hebben we ons geïnspireerd op het model en het instrument dat werd ontwikkeld om de effectiviteit van lerarenbegeleiding in kaart te brengen (Struyf, Verschueren, & Van Mieghem, 2022). Het model onderscheidt verschillende niveaus van evaluatie. Deze werden meegenomen in de bevraging.

We stelden in het eerste deel vragen over tevredenheid, bruikbaarheid en leereffect. Ook kenmerken van de begeleiding werden bevraagd, o.a. de gepercipieerde kwaliteit van de begeleider, de afstemming van de inhoud op de leerdoelen, het eigenaarschap en de mogelijkheid tot actief leren en het evidence-informed karakter van de begeleiding.

Daarnaast bevroegen we in het tweede deel in welke mate deelnemers het geleerde al hadden toegepast in de praktijk en of er al wijzigingen op school en op het niveau van de leerlingen waren opgetreden.

Scholen hebben hun antwoorden telkens ingeschaald op een schaal van 5, waarbij 1 stond voor helemaal oneens, 2 voor oneens, 3 voor neutraal, 4 voor eens, 5 voor helemaal eens.

1.2.2. Resultaten

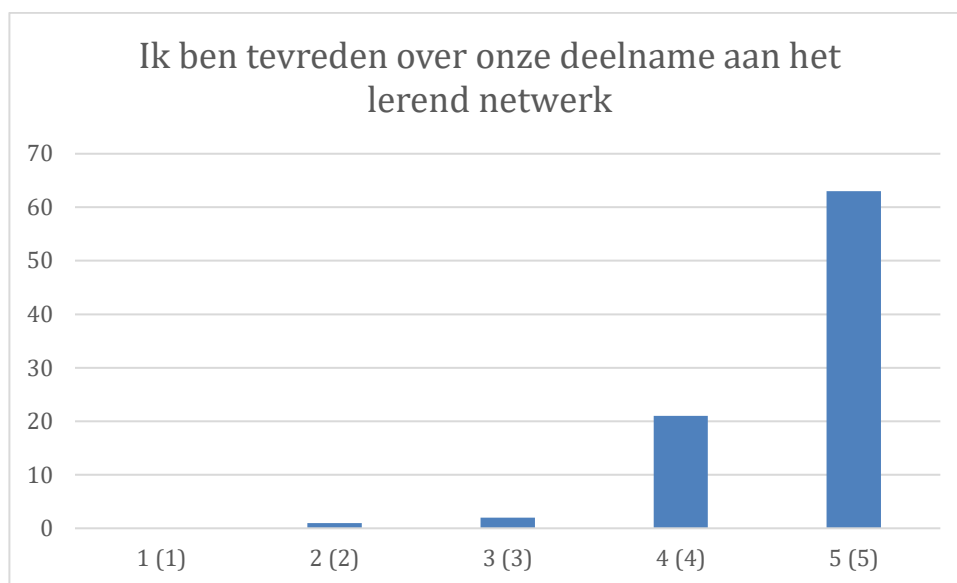
Op de X-as van onderstaande diagrammen zie je de inschaling op 5. Op de Y-as lees je het aantal scholen in de lerende netwerken af die deze score hebben toegekend.

A1) Lerende netwerken – tevredenheid

Deelnemers die gestart zijn in september 2021 (2 jaar traject gevolgd)

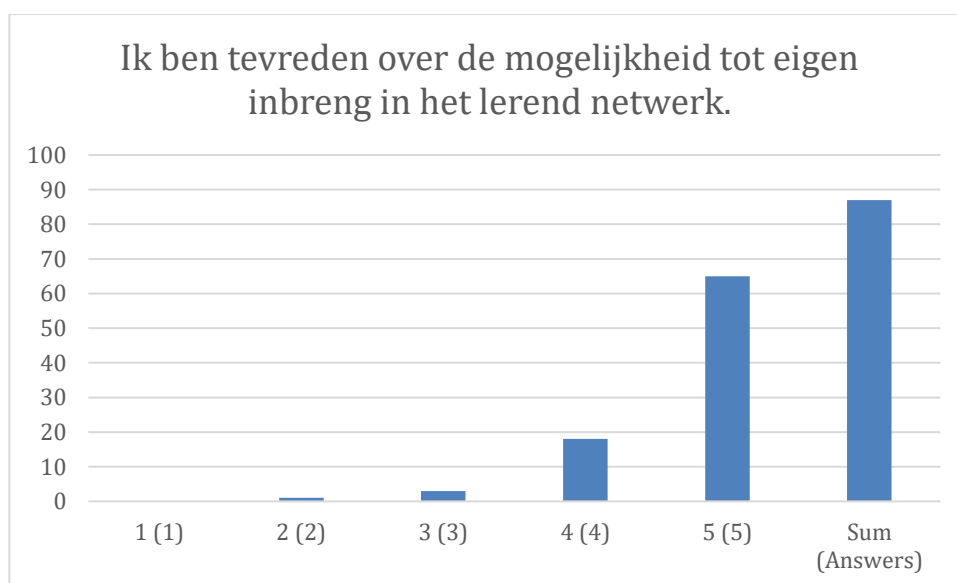
“Ik ben tevreden over mijn deelname aan het lerend netwerk.”

De gemiddelde score is **4,68**.

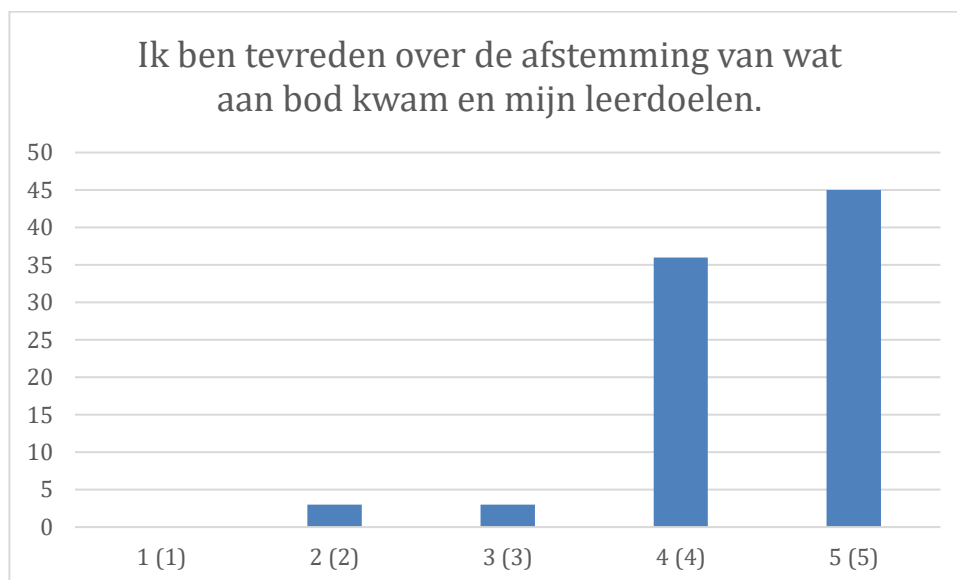
“Ik ben tevreden over mijn mogelijkheid tot eigen inbreng in het lerend netwerk.”

De gemiddelde score is **4,69**.

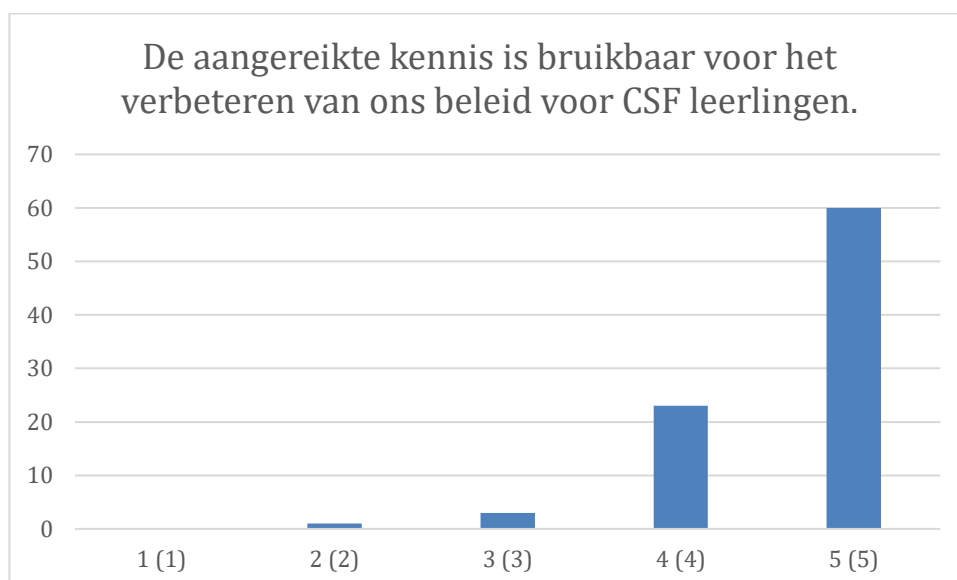
“Ik ben tevreden over de afstemming van wat aan bod kwam en mijn leerdoelen.”

De gemiddelde score is **4,41**.

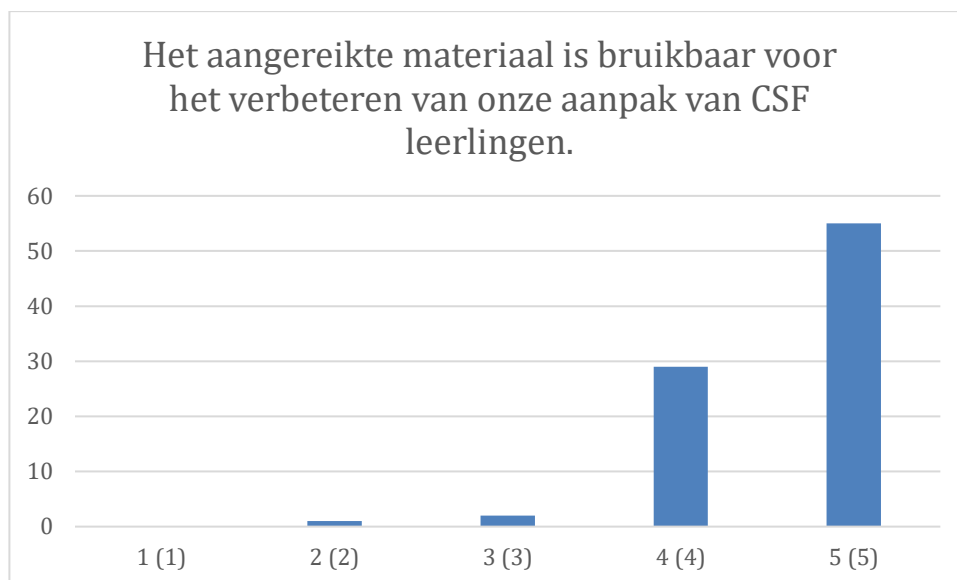
“De aangereikte kennis is bruikbaar voor het verbeteren van ons beleid voor CSF leerlingen.”

De gemiddelde score is **4,63**.

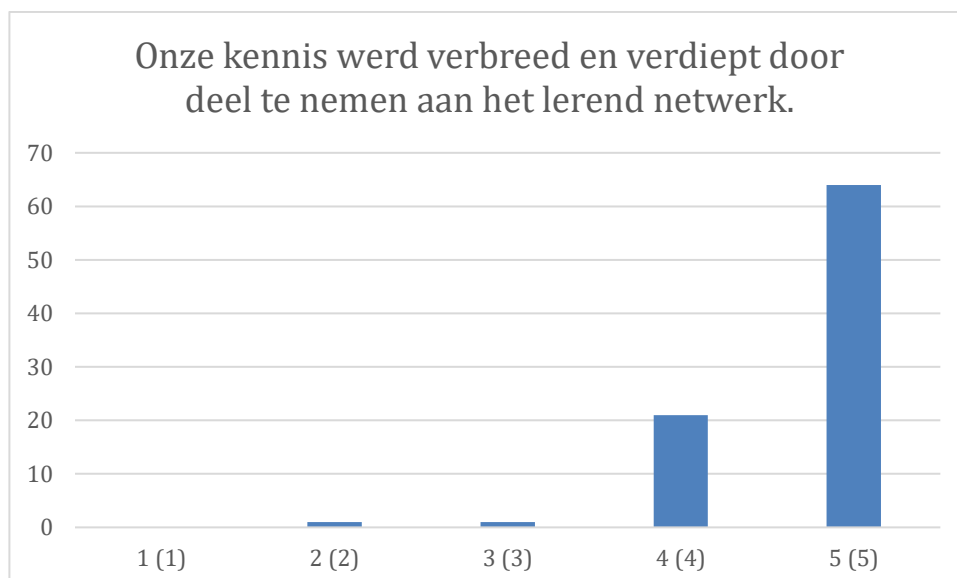
“Het aangereikte materiaal is bruikbaar voor het verbeteren van onze aanpak van CSF leerlingen.”

De gemiddelde score is **4,59** met een standaardafwijking van 0,67.

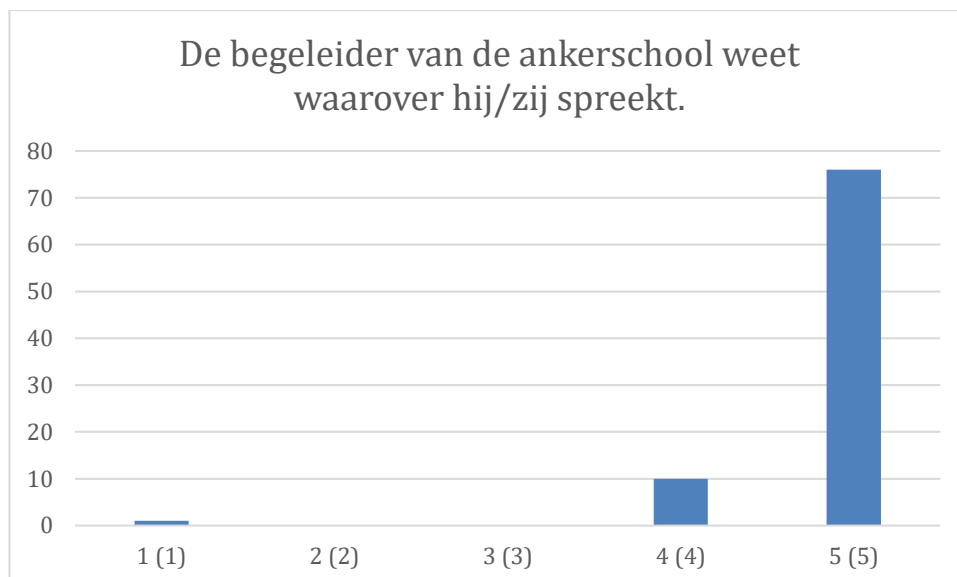
“Onze kennis werd verbreed en verdiept door deel te nemen aan het lerend netwerk.”

De gemiddelde score is **4,7**.

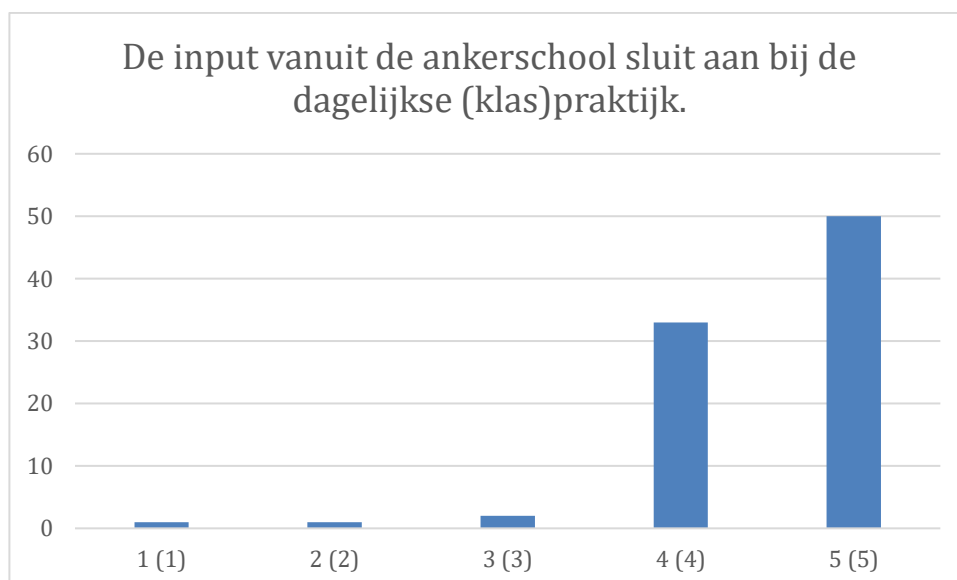
“De begeleider van de ankerschool weet waarover hij/zij spreekt.”

De gemiddelde score is **4,84**.

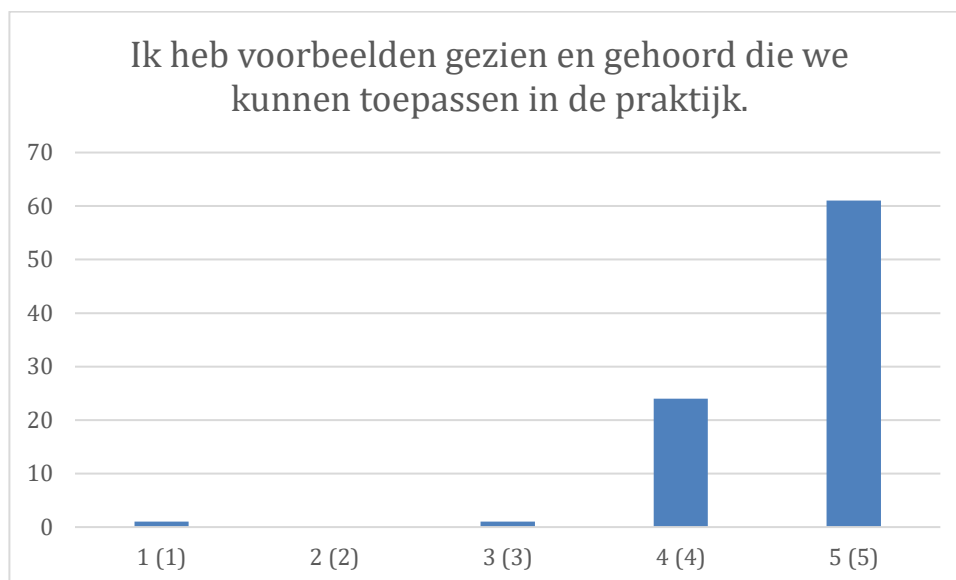

“De input vanuit de ankerschool sluit aan bij de dagelijkse (klas)praktijk.”

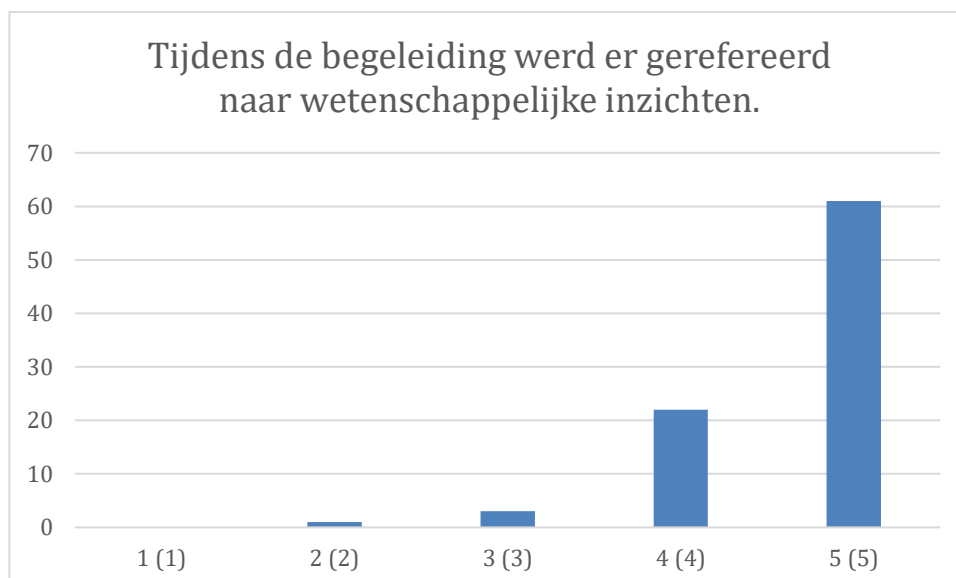
De gemiddelde score is **4,49**.

“Ik heb voorbeelden gezien en gehoord die we kunnen toepassen in de praktijk.”
De gemiddelde score is **4,66**.

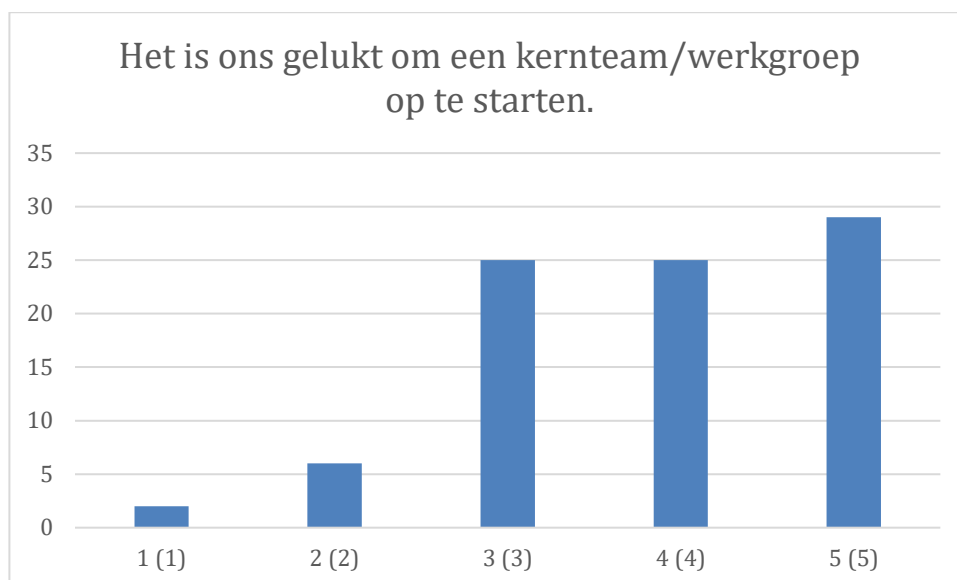

“Tijdens de begeleiding werd er gerefereerd naar wetenschappelijke inzichten.”
De gemiddelde score is **4,64**.

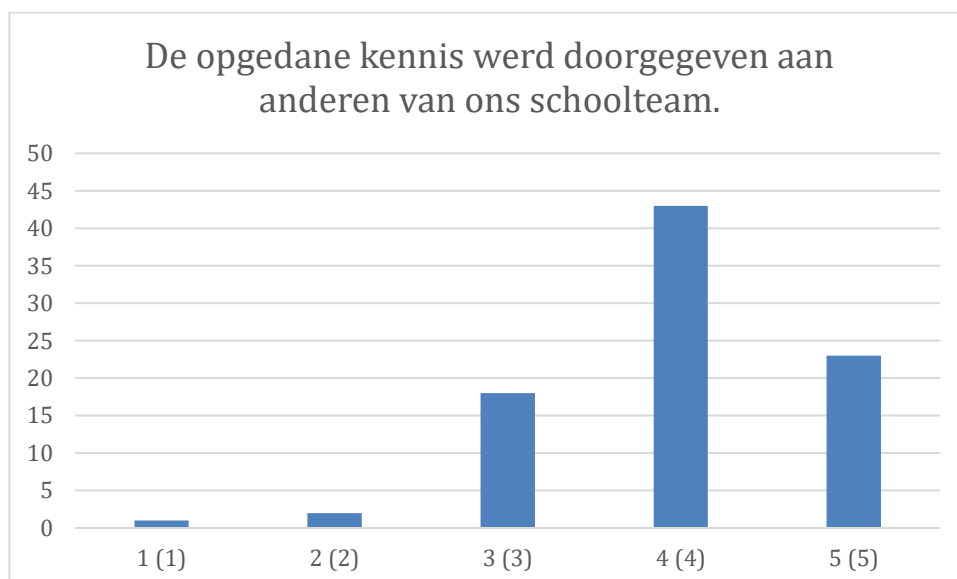

A2) Lerende netwerken – Invloed op het CSF beleid op de deelnemende school
Deelnemers die gestart zijn in september 2021 (2 jaar traject gevolgd)

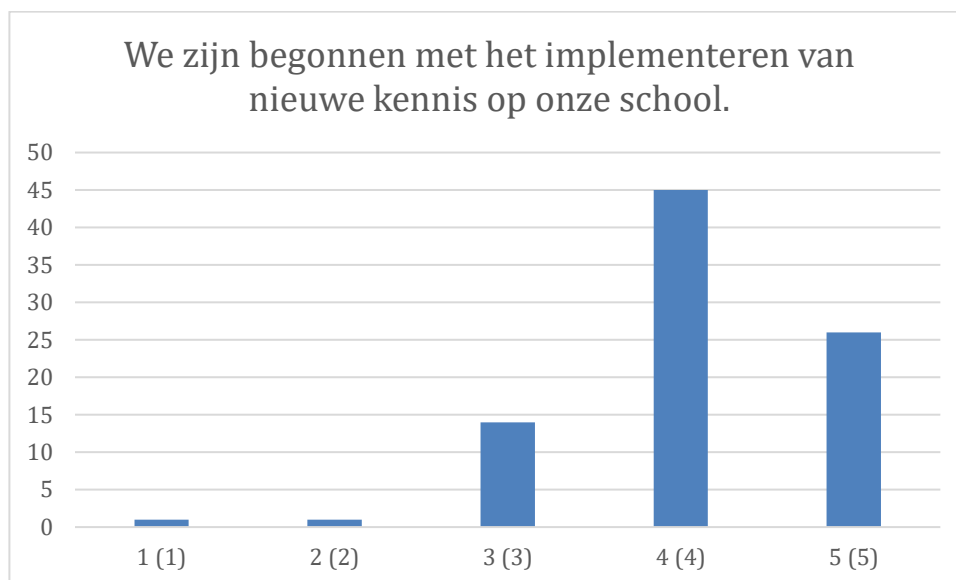
“Het is ons gelukt om een kernteam/werkgroep op te starten.”
De gemiddelde score is **3,84**.

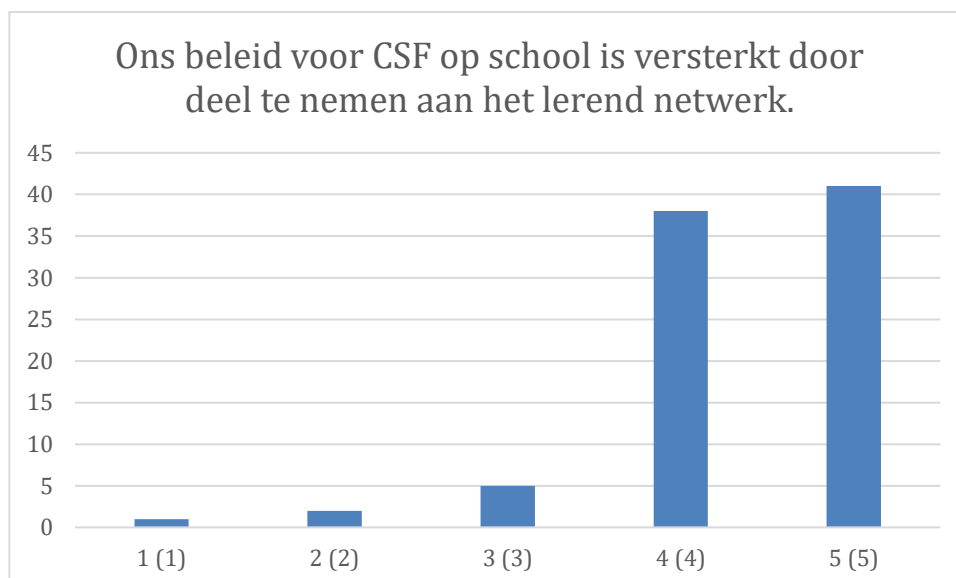
“De opgedane kennis werd doorgegeven aan anderen van ons schoolteam.”
De gemiddelde score is **3,98**.

"We zijn begonnen met het implementeren van nieuwe kennis op onze school."
De gemiddelde score is **4,08**.

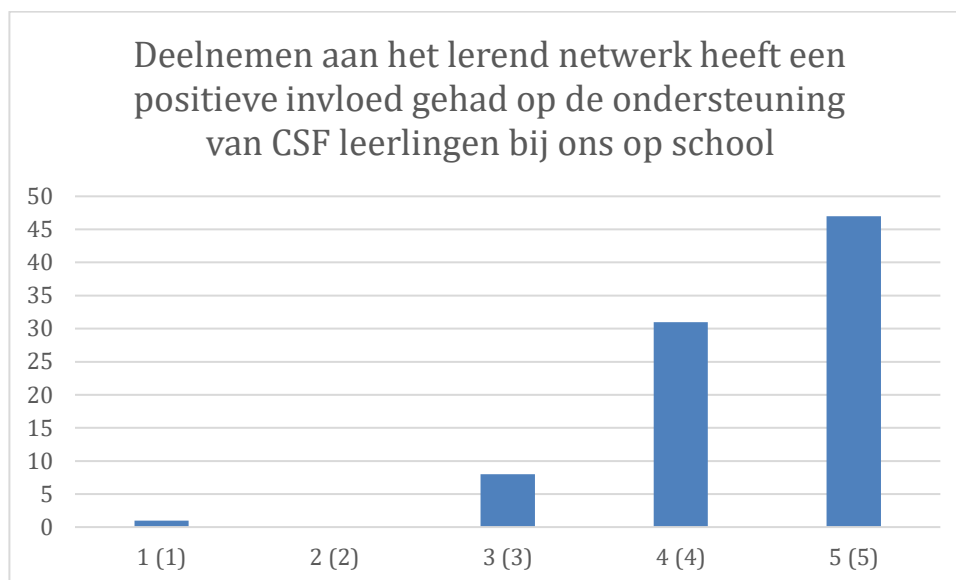

"Ons beleid voor CSF op school is versterkt door deel te nemen aan het lerend netwerk."
De gemiddelde score is **4,33**.

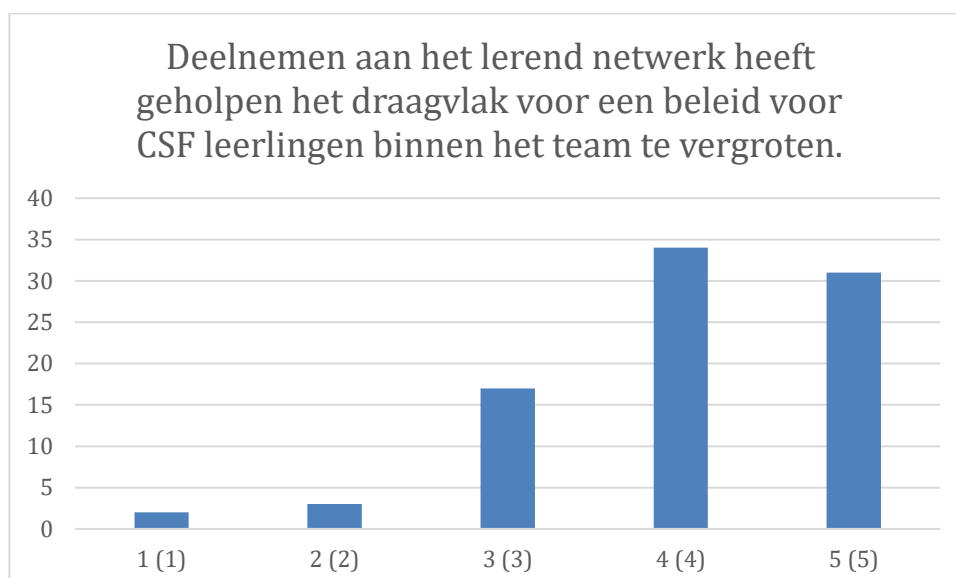
“Deelnemen aan het lerend netwerk heeft een positieve invloed gehad op de ondersteuning van CSF leerlingen bij ons op school.”

De gemiddelde score is **4,41**.

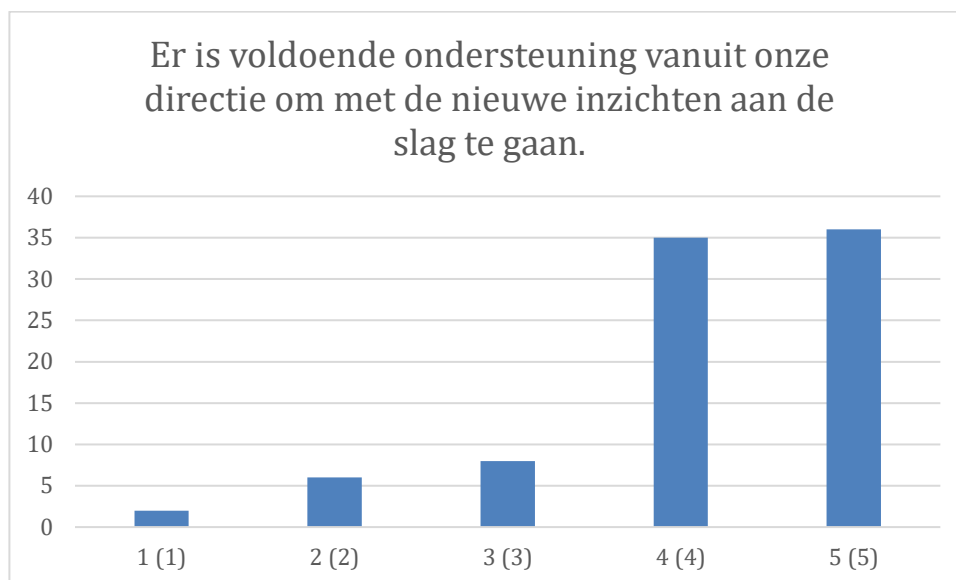
“Deelnemen aan het lerend netwerk heeft geholpen het draagvlak voor een beleid voor CSF leerlingen te vergroten”

De gemiddelde score is **4,02**.

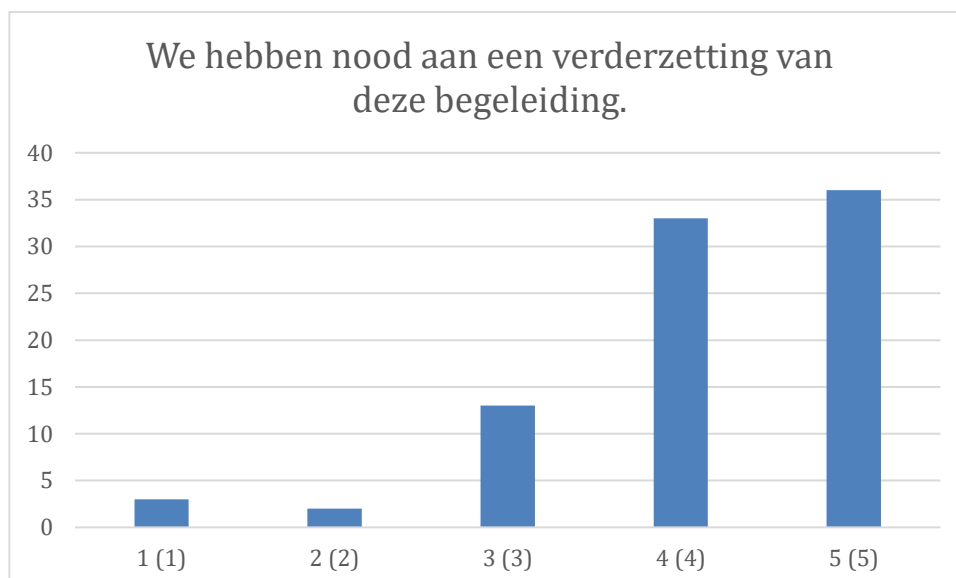
“Er is voldoende ondersteuning vanuit onze directie om met de nieuwe inzichten aan de slag te gaan?”

De gemiddelde score is **4,11**.

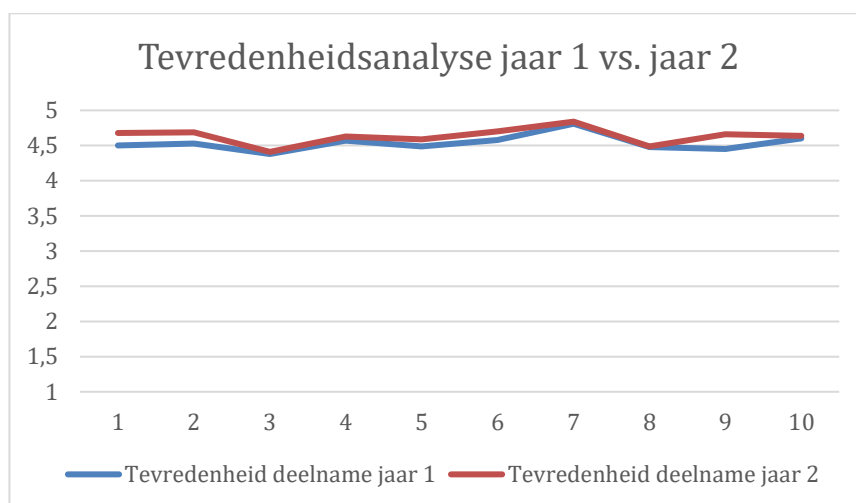
“We hebben nood aan verderzetting van deze begeleiding”

De gemiddelde score is **4,11**.

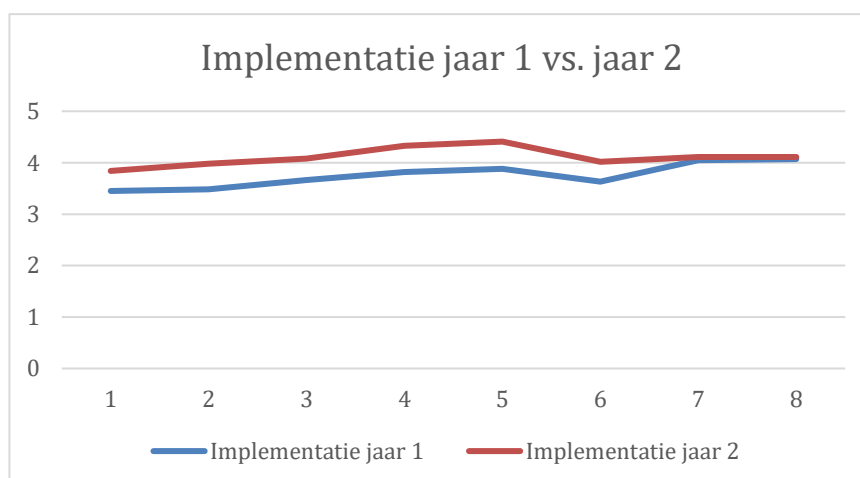
Vergelijking tevredenheid jaar 1 en jaar 2

We vergeleken de tevredenheid van de deelnemers na het tweede jaar deelname met de tevredenheid van dezelfde deelnemers na hun eerste jaar deelname. We zien dat de rode lijn van jaar 2 boven de blauwe van jaar 1 ligt op de grafiek. Deelnemers zijn nog iets meer tevreden over het 2de jaar van deelname. Dit kan zijn omdat er meer verdiepend werd gewerkt en/of omdat de begeleider ook gegroeid is in het coachen van zijn groep en het inspelen op de noden.

Vergelijking implementatie jaar 1 en jaar 2

We vergeleken de implementatie van de deelnemers na 2 jaar deelname ook met de implementatie na hun eerste jaar deelname. We zien op deze grafiek dat de implementatie bij de scholen die 2 jaar gevolgd hebben nu hoger ligt. Scholen geven nog steeds aan dat verdere ondersteuning wenselijk is.

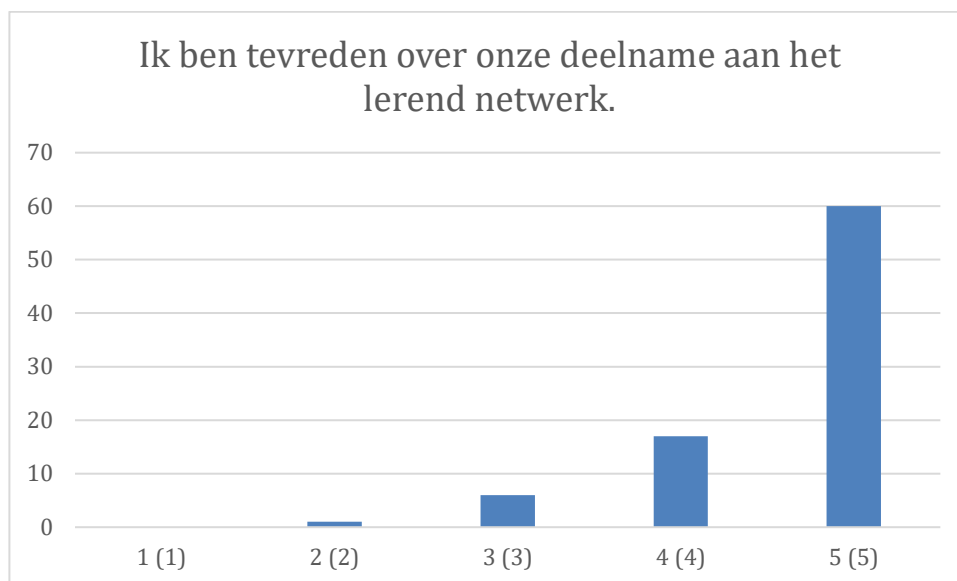

B1) Lerende netwerken – tevredenheid

Deelnemers die gestart zijn in september 2022 (1 jaar traject gevolgd)

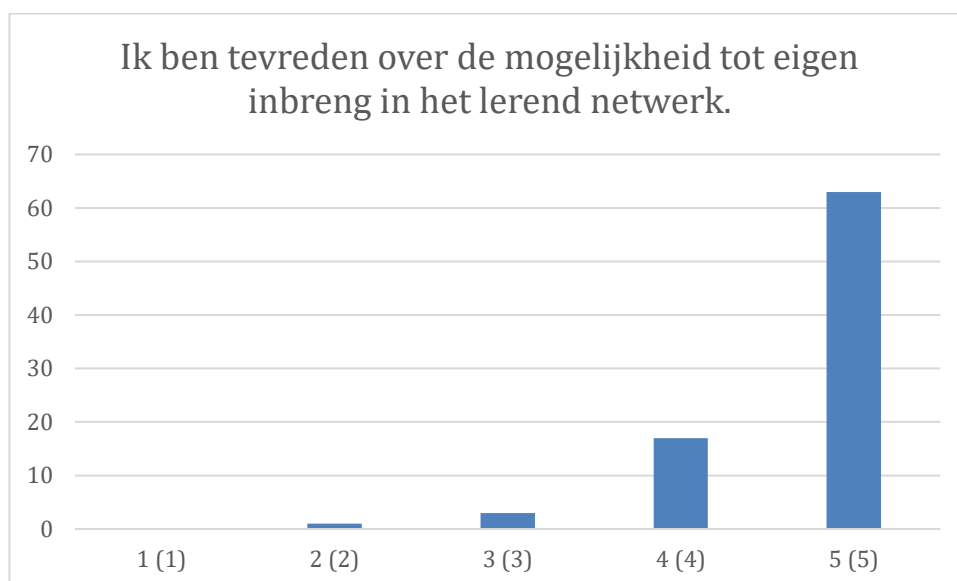
“Ik ben tevreden over mijn deelname aan het lerend netwerk.”

De gemiddelde score is **4,62**.

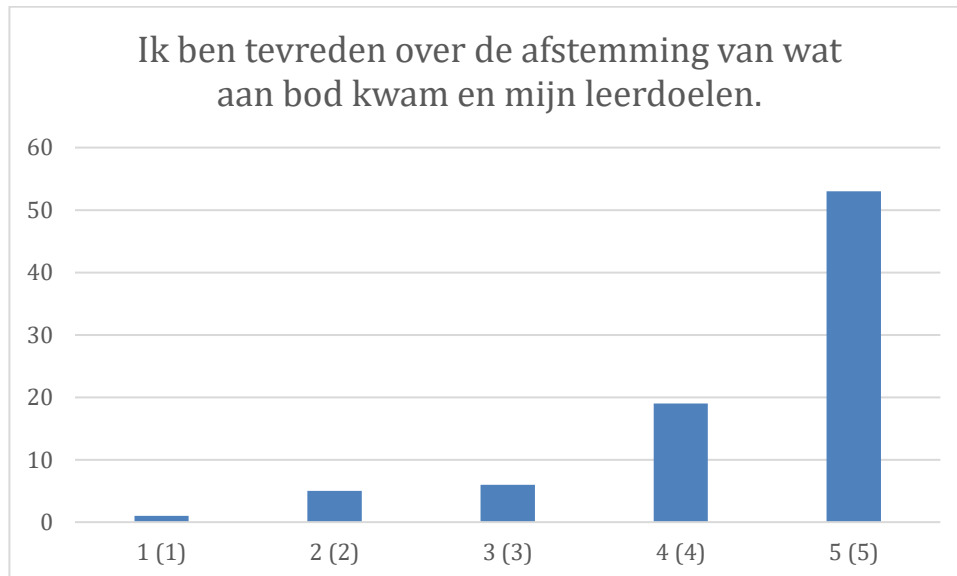

“Ik ben tevreden over mijn mogelijkheid tot eigen inbreng in het lerend netwerk.”

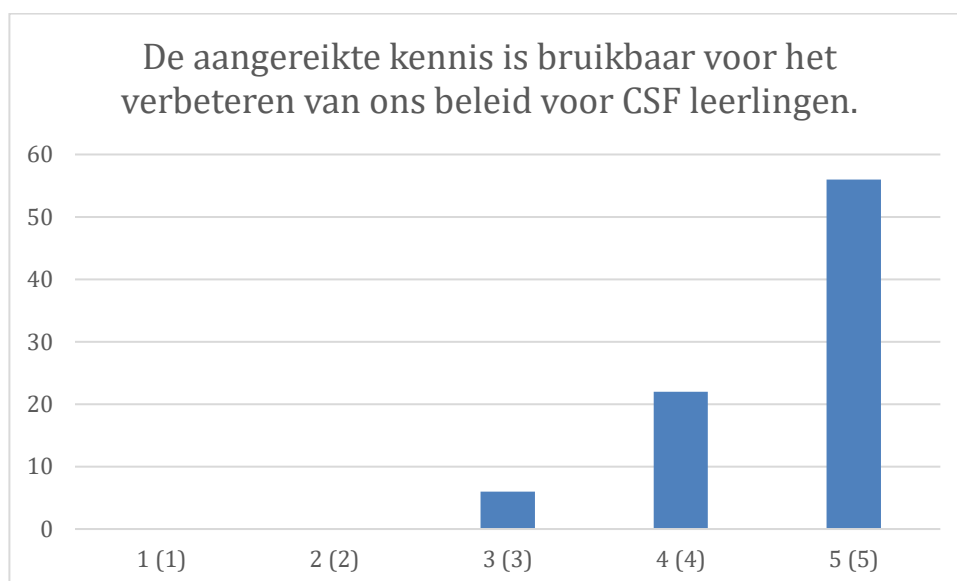
De gemiddelde score is **4,69**.

“Ik ben tevreden over de afstemming van wat aan bod kwam en mijn leerdoelen.”
De gemiddelde score is **4,4**.

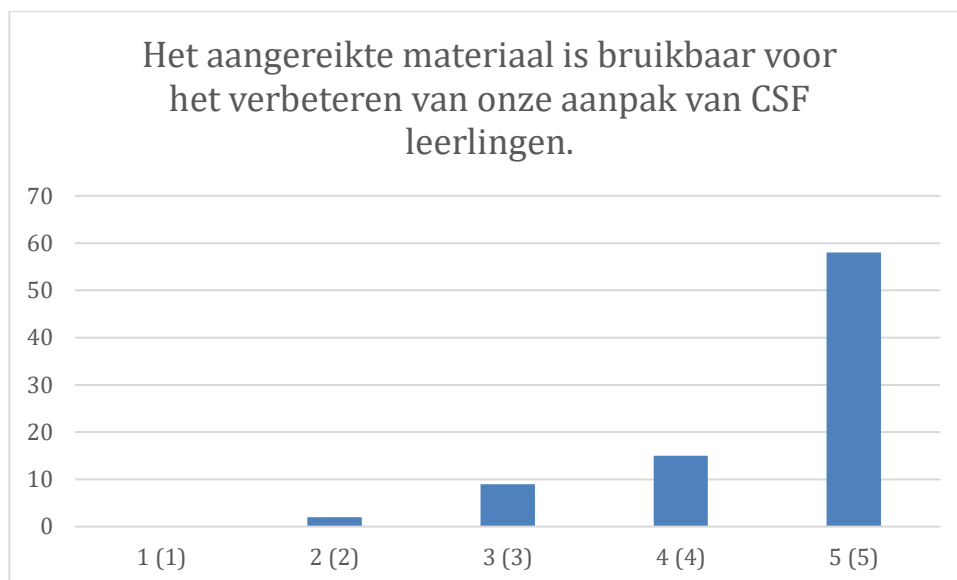

“De aangereikte kennis is bruikbaar voor het verbeteren van ons beleid voor CSF leerlingen.”
De gemiddelde score is **4,6**.

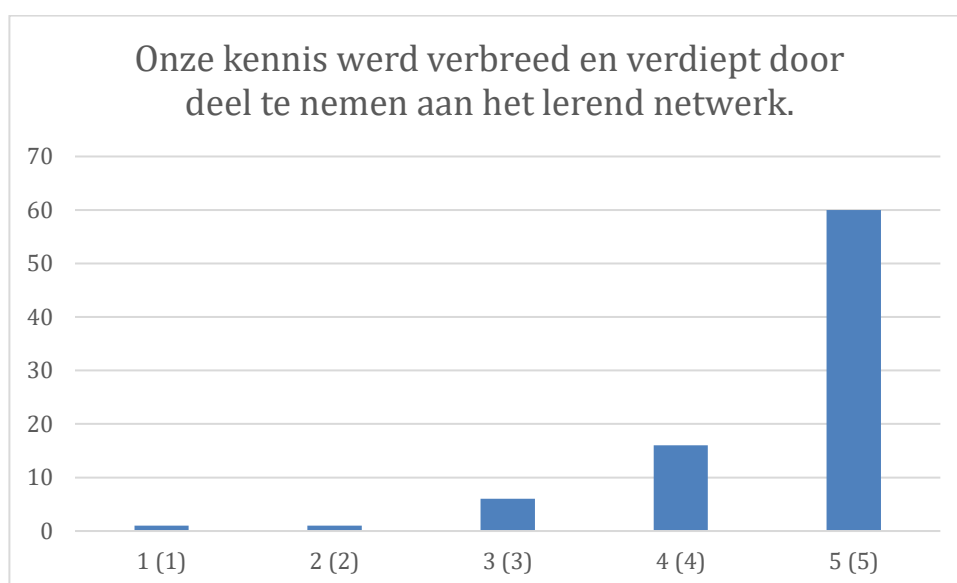
“Het aangereikte materiaal is bruikbaar voor het verbeteren van onze aanpak van CSF leerlingen.”

De gemiddelde score is **4,54**.

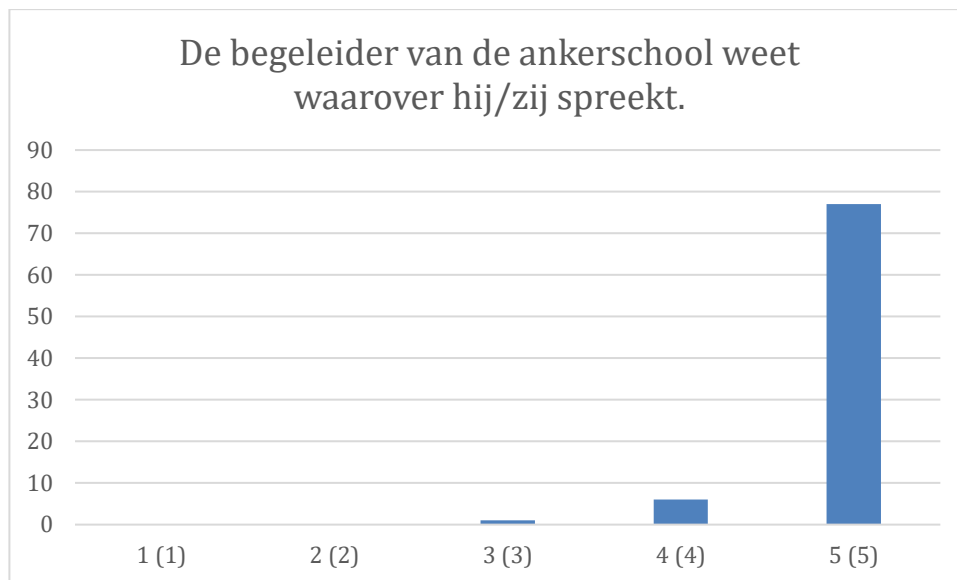

“Onze kennis werd verbreed en verdiept door deel te nemen aan het lerend netwerk.”

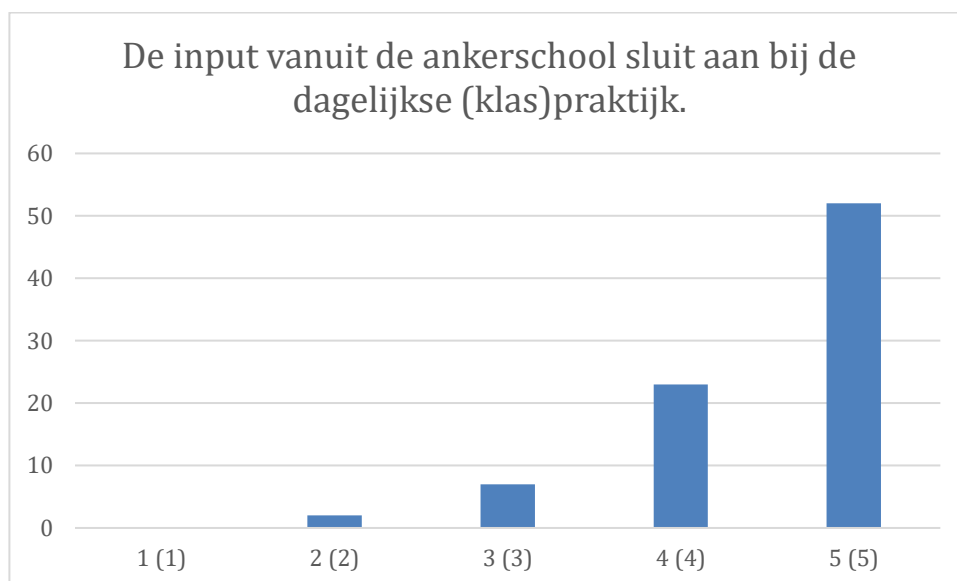
De gemiddelde score is **4,58**.

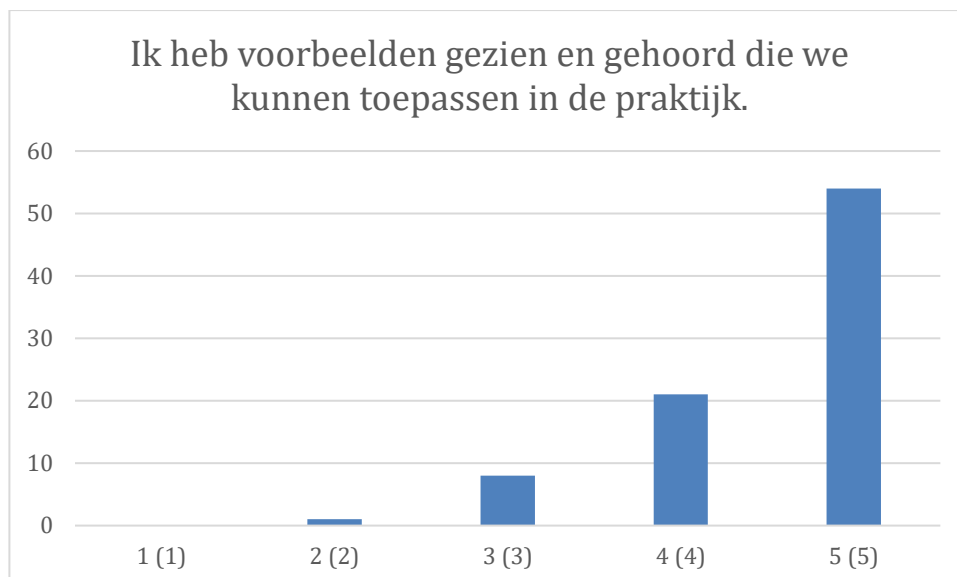
“De begeleider van de ankerschool weet waarover hij/zij spreekt.”
De gemiddelde score is **4,9**.

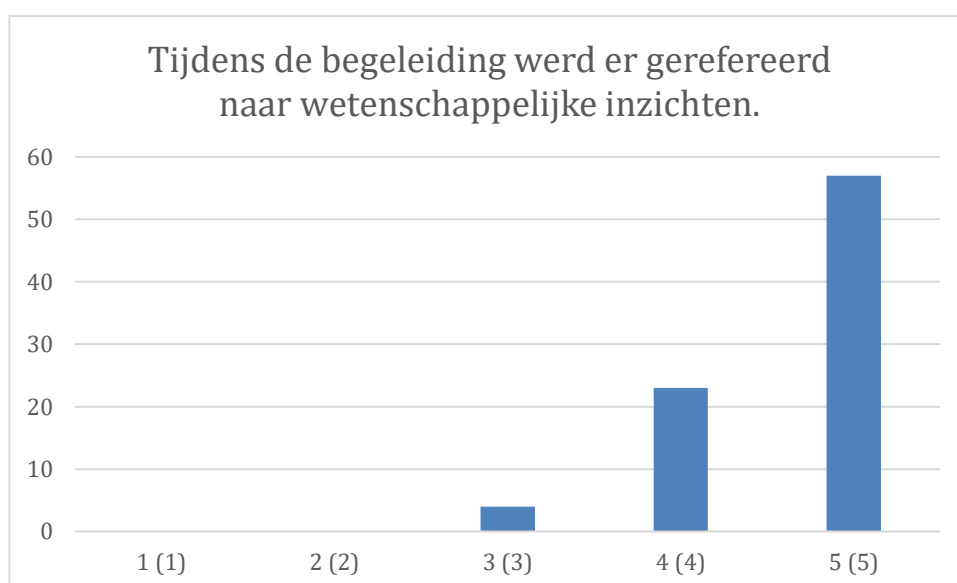
“De input vanuit de ankerschool sluit aan bij de dagelijkse (klas)praktijk.”
De gemiddelde score is **4,49**.

“Ik heb voorbeelden gezien en gehoord die we kunnen toepassen in de praktijk.”
De gemiddelde score is **4,52**.

“Tijdens de begeleiding werd er gerefereerd naar wetenschappelijke inzichten.”
De gemiddelde score is **4,63**.

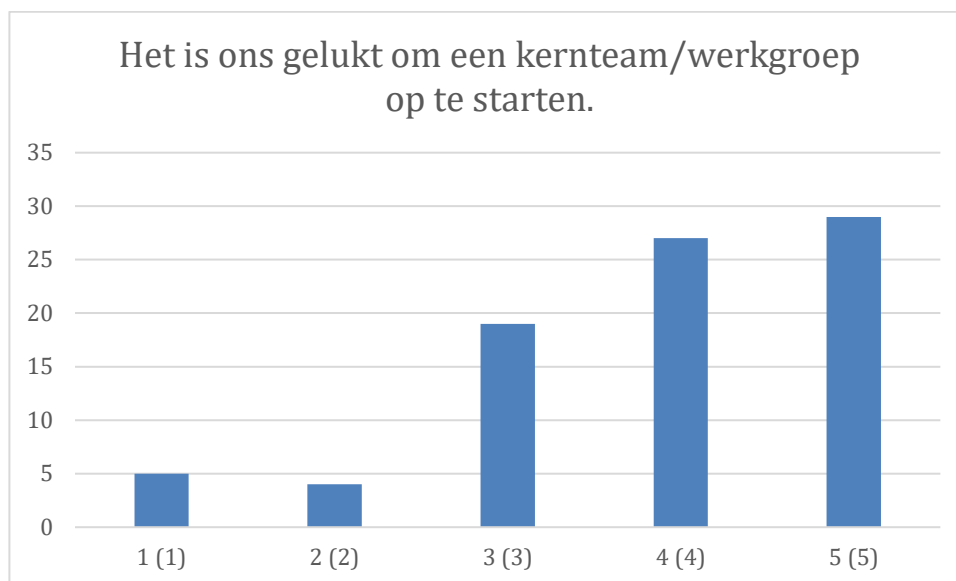

B2) Lerende netwerken – Invloed op het CSF beleid op de deelnemende school

Deelnemers die gestart zijn in september 2022 (1 jaar traject gevolgd)

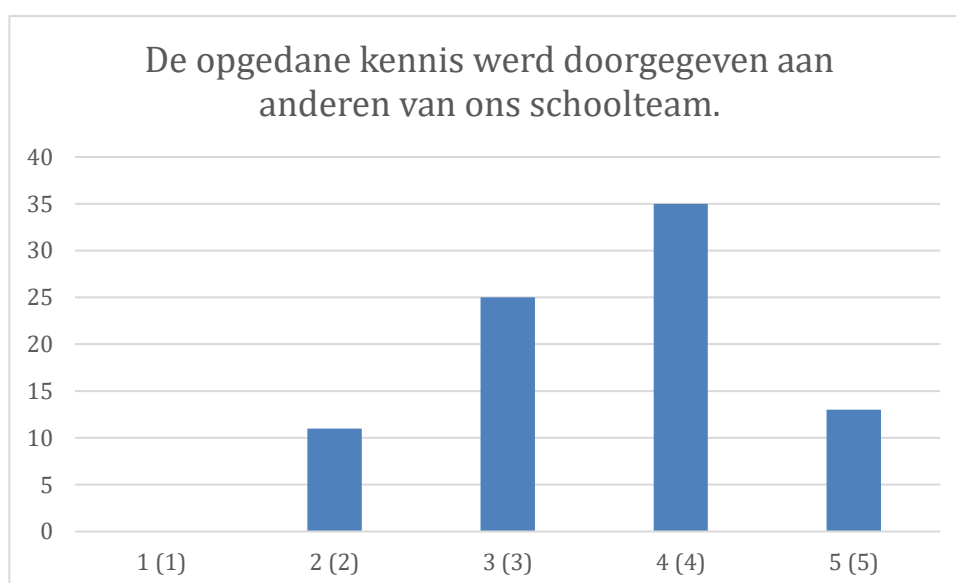
“Het is ons gelukt om een kernteam/werkgroep op te starten.”

De gemiddelde score is **3,85**.

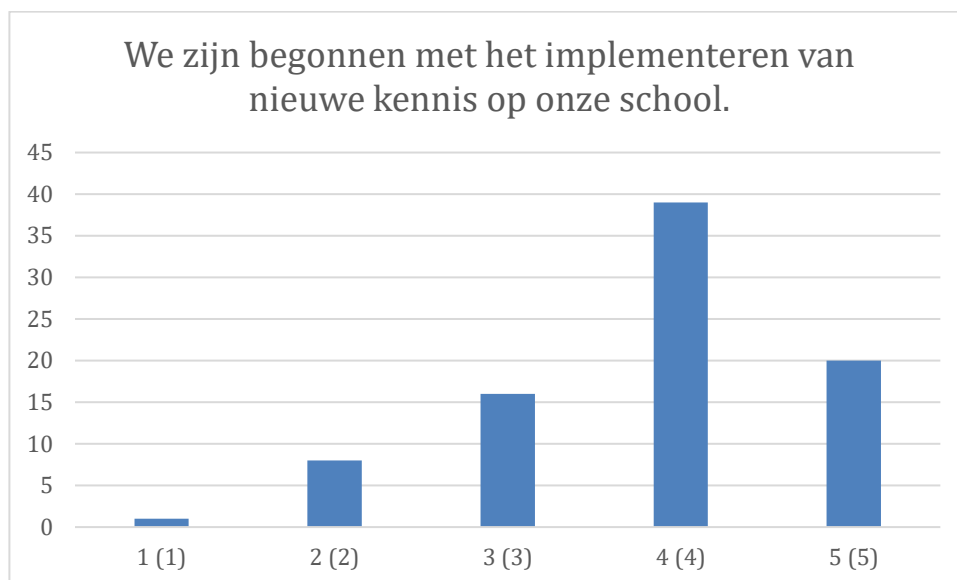

“De opgedane kennis werd doorgegeven aan anderen van ons schoolteam.”

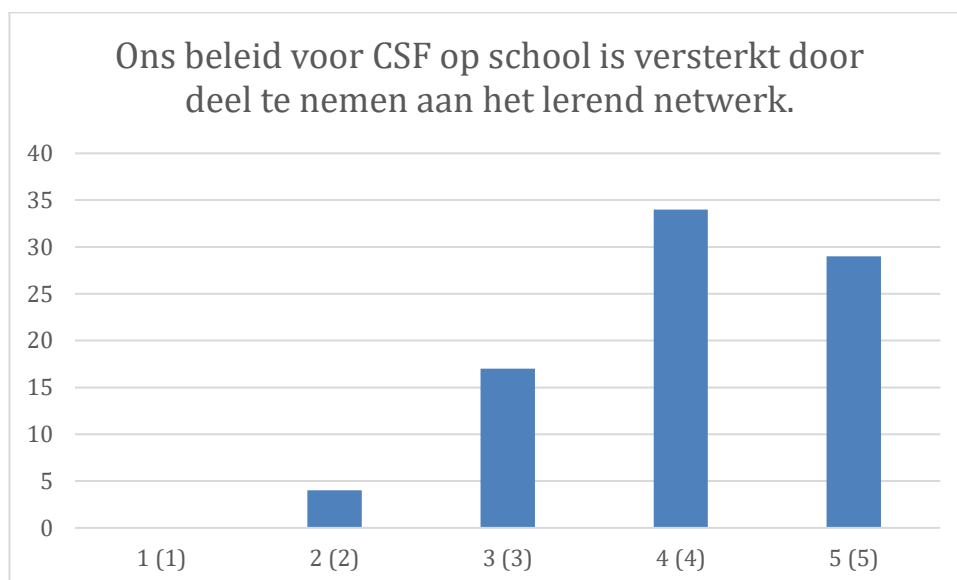
De gemiddelde score is **3,6**.

“We zijn begonnen met het implementeren van nieuwe kennis op onze school.”
De gemiddelde score is **3,82**.

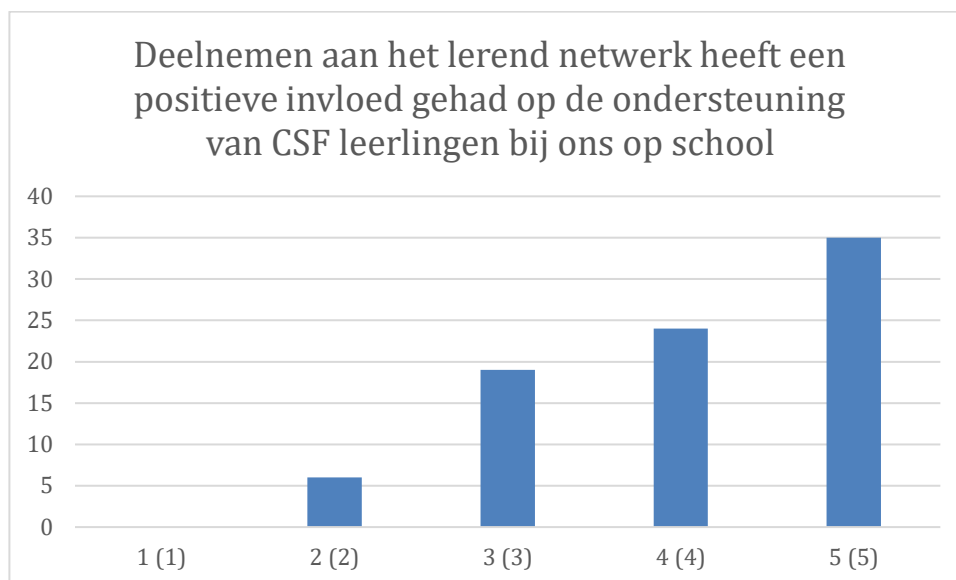

“Ons beleid voor CSF op school is versterkt door deel te nemen aan het lerend netwerk.”
De gemiddelde score is **4,05**.

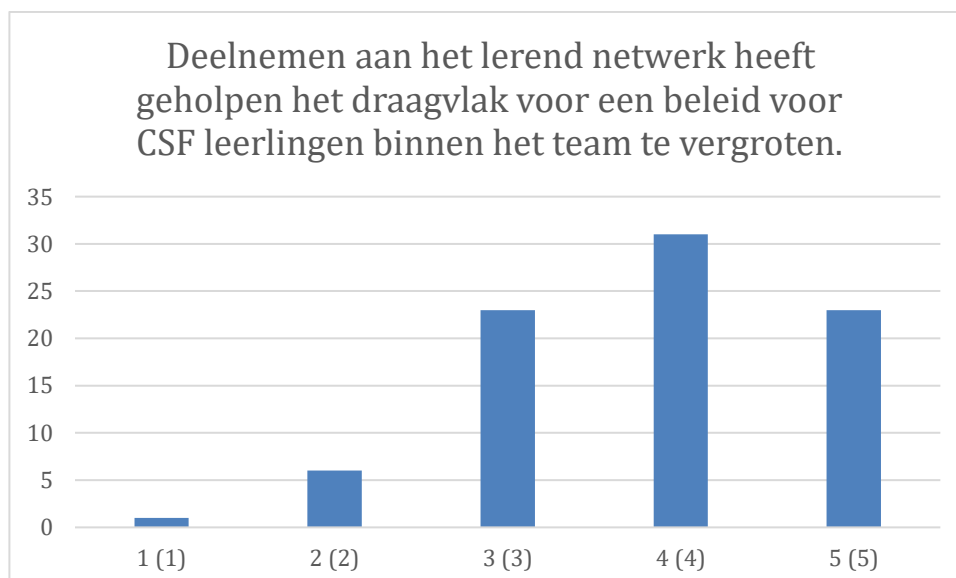
“Deelnemen aan het lerend netwerk heeft een positieve invloed gehad op de ondersteuning van CSF leerlingen bij ons op school.”

De gemiddelde score is **4,05**.

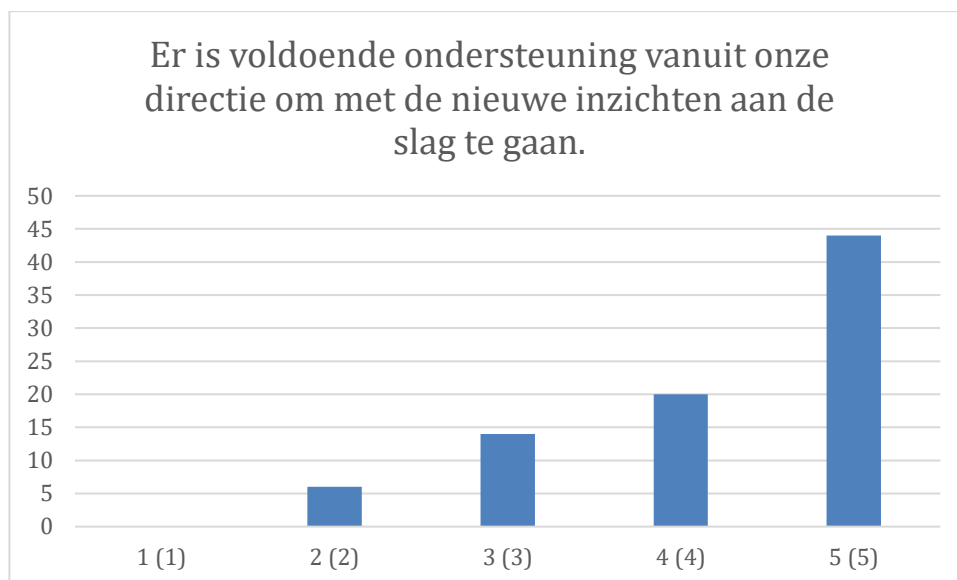
“Deelnemen aan het lerend netwerk heeft geholpen het draagvlak voor een beleid voor CSF leerlingen te vergroten”

De gemiddelde score is **3,82**.

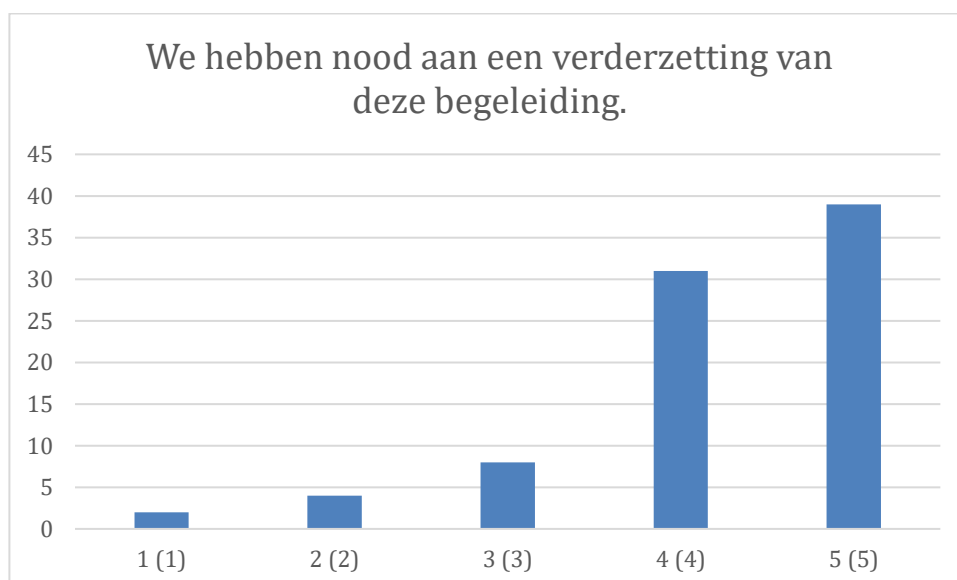
“Er is voldoende ondersteuning vanuit onze directie om met de nieuwe inzichten aan de slag te gaan?”

De gemiddelde score is **4,21**.

“We hebben nood aan verderzetting van deze begeleiding”

De gemiddelde score is **4,11**.

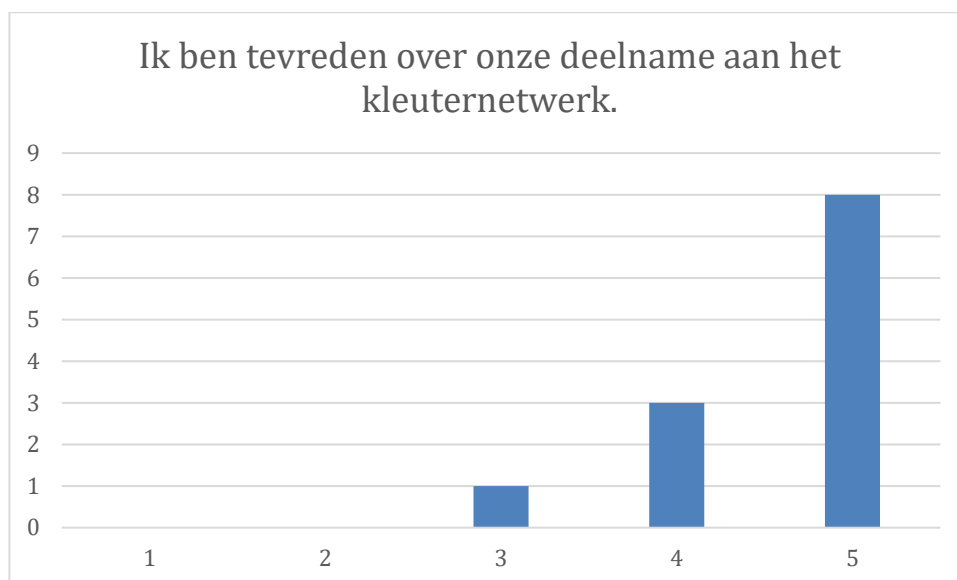

C1) Lerende netwerken – tevredenheid

Deelnemers Kleuternetwerk – gestart in november 2022

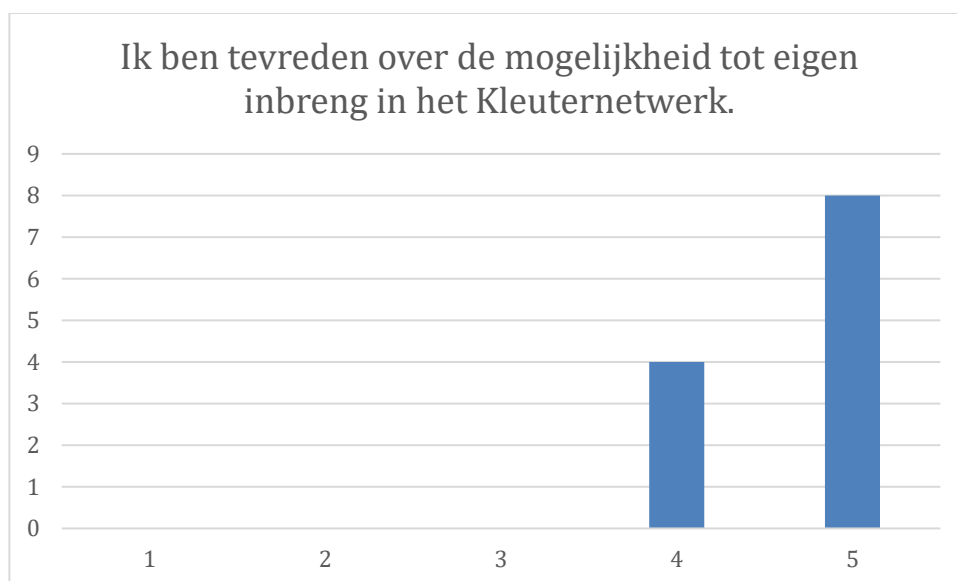
“Ik ben tevreden over onze deelname aan het kleuternetwerk”

De gemiddelde score is **4,58**.

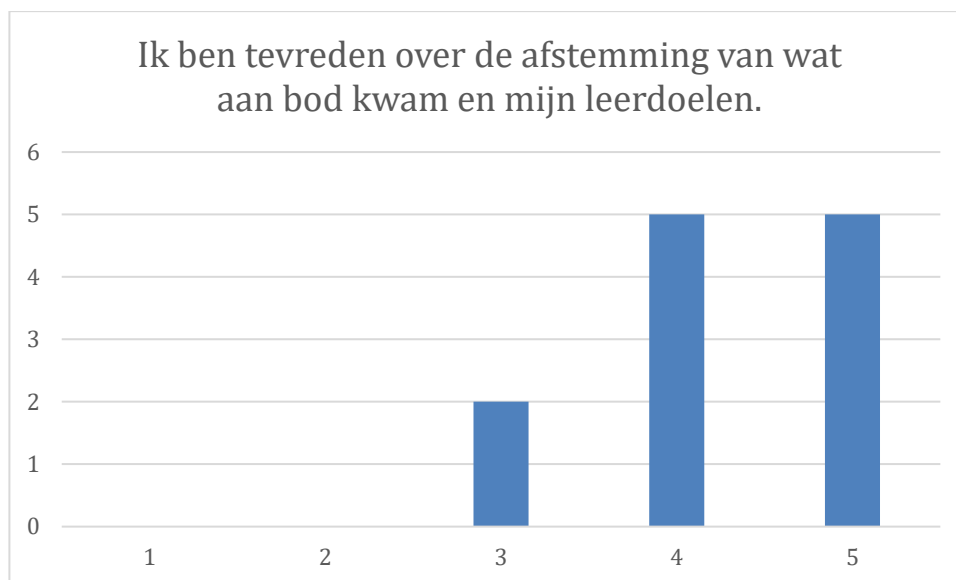
“Ik ben tevreden over de mogelijkheid tot eigen inbreng aan het kleuternetwerk”

De gemiddelde score is **4,67**.

“Ik ben tevreden over de afstemming van wat aan bod kwam en mijn leerdoelen”

De gemiddelde score is **4,25**.

“De aangereikte kennis is bruikbaar voor het verbeteren van ons beleid voor CSF kleuters”

De gemiddelde score is **4,25**.

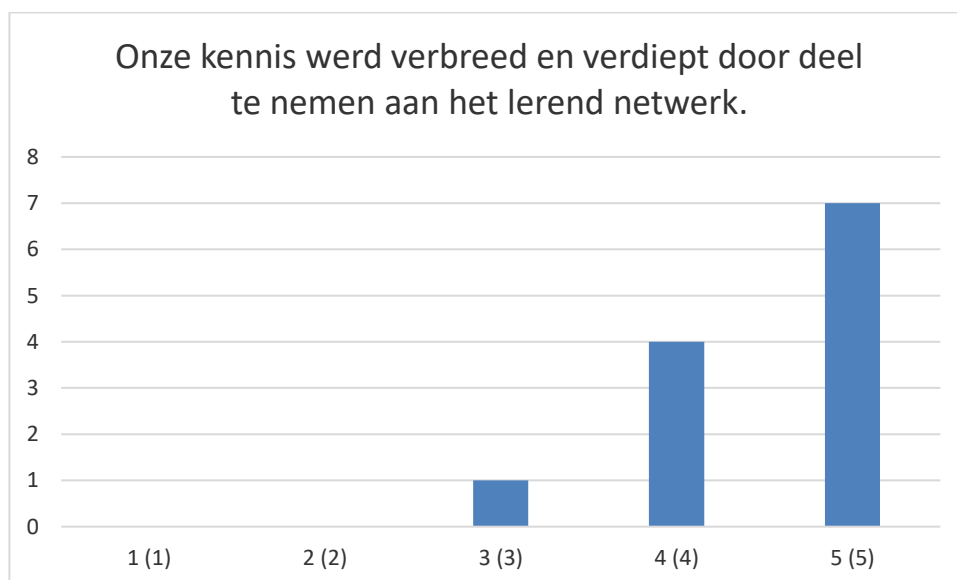
“Het aangereikte materiaal is bruikbaar voor het verbeteren van onze aanpak voor CSF kleuters”

De gemiddelde score is **4,33**.

“Onze kennis werd verbreed en verdiept door deelname aan het kleuternetwerk”

De gemiddelde score is **4,5**.

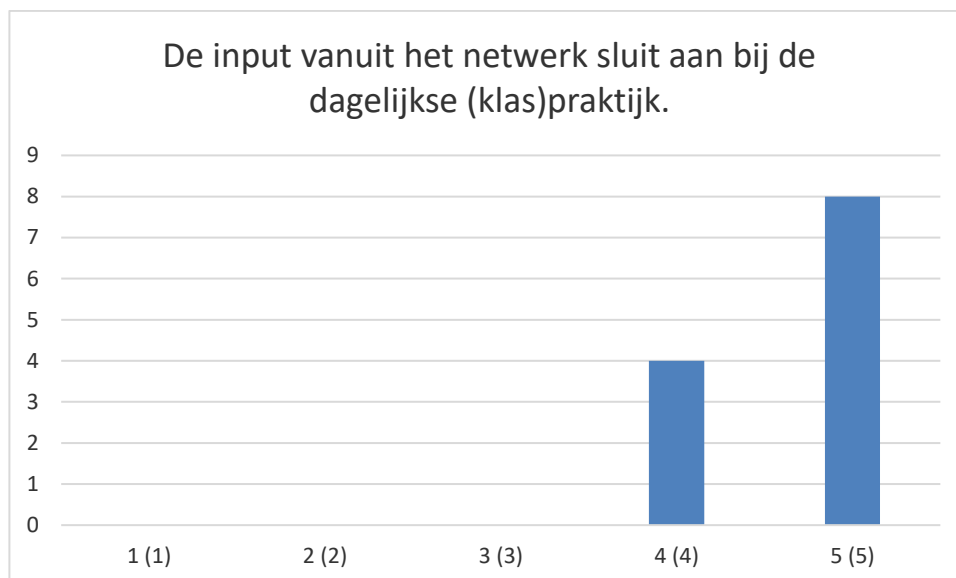
“De begeleiders van het kleuternetwerk weten waarover ze spreken.”

De gemiddelde score is **4,83**.

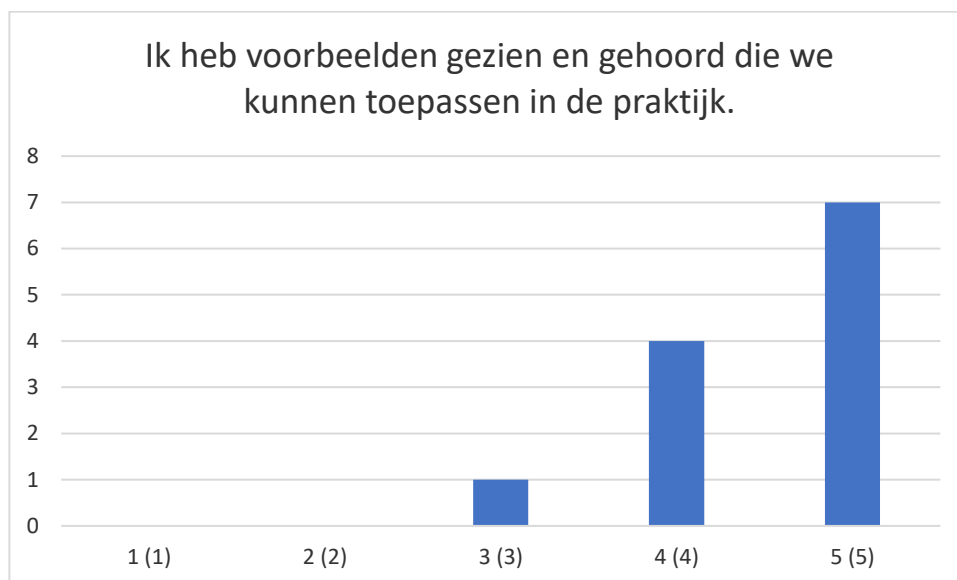
“De input vanuit het kleuternetwerk sluit aan bij de dagelijkse klaspraktijk?”

De gemiddelde score is **4,67**.

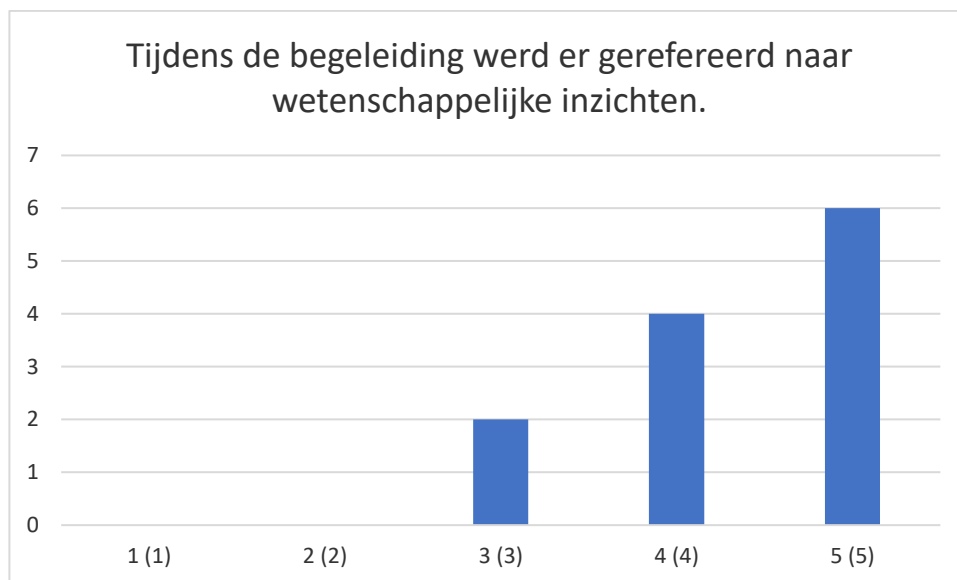
“De input vanuit het kleuternetwerk sluit aan bij de dagelijkse klaspraktijk?”

De gemiddelde score is **4,5**.

“De input vanuit het kleuternetwerk sluit aan bij de dagelijkse klaspraktijk?”

De gemiddelde score is **4,33**.

C2) Lerende netwerken – implementatie

Deelnemers Kleuternetwerk – gestart in november 2022

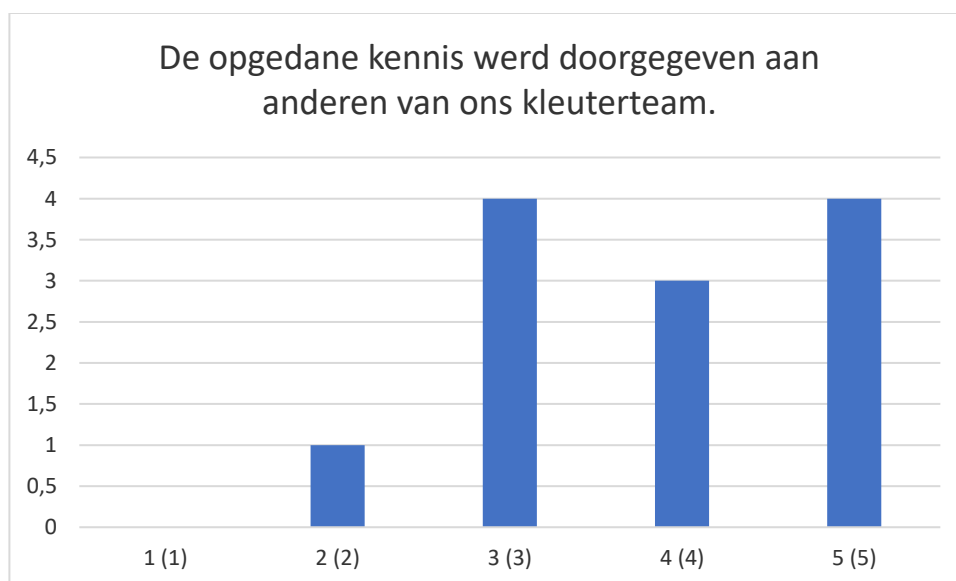
“Het is ons gelukt om een kernteam/werkgroep op te starten?”

De gemiddelde score is **4,08**.

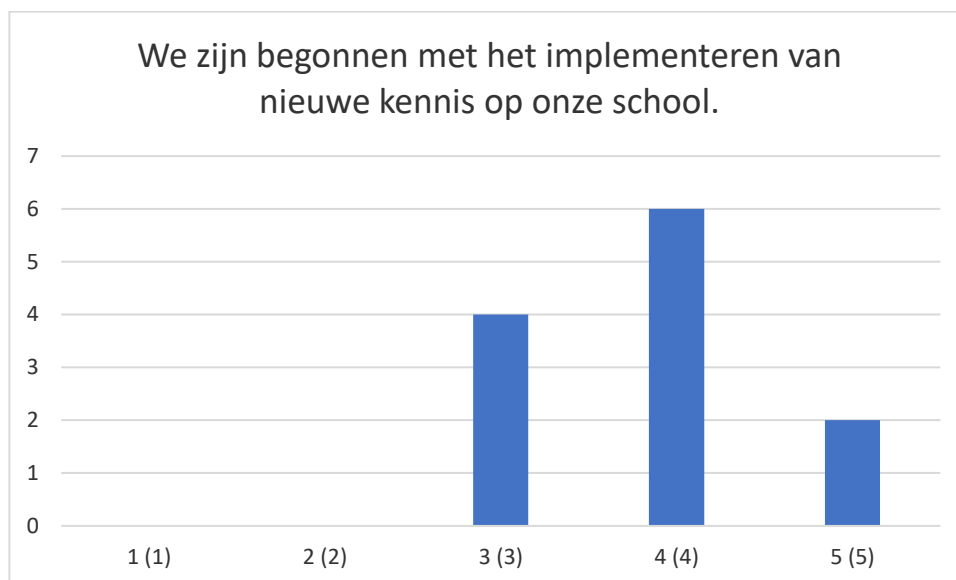
“De opgedane kennis werd doorgegeven aan ons kleuterteam?”

De gemiddelde score is **3,83**.

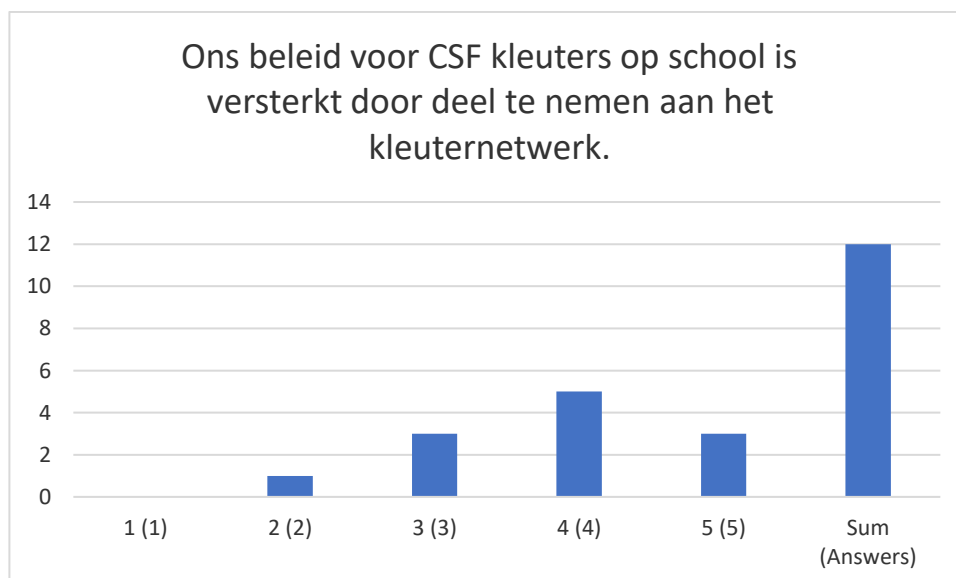
"We zijn begonnen met het implementeren van nieuwe kennis op onze school."

De gemiddelde score is **3,83**.

"Ons beleid voor CSF kleuters op school is versterkt door deelname aan het kleuternetwerk.."

De gemiddelde score is **3,83**.

“Deelnemen aan het kleuternetwerk heeft een positieve invloed gehad op de ondersteuning van CSF leerlingen bij ons op school.”

De gemiddelde score is **4,17**.

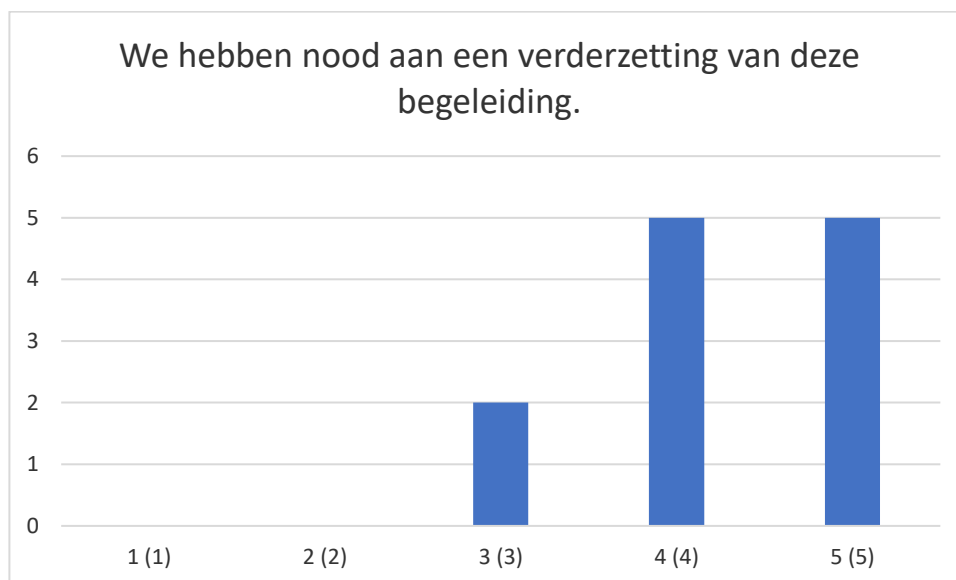
“Deelnemen aan het kleuternetwerk heeft geholpen om het draagvlak voor een beleid voor CSF leerlingen te vergroten.”

De gemiddelde score is **3,83**.

“We hebben nood aan een verderzetting van deze begeleiding.”

De gemiddelde score is **4,25**.

D1) Lerende netwerken – ondersteuningsnetwerken (nu leersteuncentra) **- gestart in november 2022**

Omdat dit een zeer klein aantal deelnemers was (N=7) kozen we ervoor om voor deze groep enkel de gemiddelde scores weer te geven.

Vraag	Gemiddelde score op schaal van 5
Ik ben tevreden over onze deelname aan het lerend netwerk.	4,75
Ik ben tevreden over de mogelijkheid tot eigen inbreng in het lerend netwerk.	4,75
Ik ben tevreden over de afstemming van wat aan bod kwam en mijn leerdoelen.	4,38
De aangereikte kennis is bruikbaar voor het verbeteren van ons beleid voor CSF leerlingen.	4,38
Het aangereikte materiaal is bruikbaar voor het verbeteren van onze aanpak van CSF leerlingen.	4,5
Onze kennis werd verbreed en verdiept door deel te nemen aan het lerend netwerk.	4,38
De begeleider van de ankerschool weet waarover hij/zij spreekt.	4,88
De input vanuit de ankerschool sluit aan bij de dagelijkse (klas)praktijk.	4,88
Ik heb voorbeelden gezien en gehoord die we kunnen toepassen in de praktijk.	4,5
Tijdens de begeleiding werd er gerefereerd naar wetenschappelijke inzichten.	4,5
Het is ons gelukt om een kernteam/werkgroep op te starten.	4,38
De opgedane kennis werd doorgegeven aan anderen van ons team.	4
We zijn begonnen met het implementeren van nieuwe kennis.	4,13
Ons beleid voor CSF is versterkt door deel te nemen aan het lerend netwerk.	4
Deelnemen aan het lerend netwerk heeft een positieve invloed gehad op de ondersteuning van CSF leerlingen door onze organisatie.	4,13
Deelnemen aan het lerend netwerk heeft geholpen het draagvlak voor een beleid voor CSF leerlingen binnen het team te vergroten.	4,25
Er is voldoende ondersteuning vanuit onze directie om met de nieuwe inzichten aan de slag te gaan.	4,13
We hebben nood aan een verderzetting van deze begeleiding.	4,63

1.2.3. Conclusie

In het algemeen kunnen we stellen dat de scholen die deelgenomen hebben aan de lerende netwerken zeer tevreden zijn over de lerende netwerken in het algemeen, de inspraak op vlak van inhoud en de leerdoelen die ze hoopten te behalen. De deelnemers waren ook tevreden over de bruikbaarheid van de inzichten en materialen.

Als expertisecentrum zijn we blij dat zowel de kennis van de projectmedewerkers bij de ankerscholen als het refereren naar wetenschappelijke inzichten hoog scoren. We hebben daar gedurende de volledige doorloop van het project erg op ingezet en dat heeft zich duidelijk geloond bij de disseminatie in de lerende netwerken tussen september 2021 en juni 2023.

Bij het onderdeel CSF beleid zien we dat de tweedejaars hoger scoren dan na hun eerste jaar deelname. Dit suggereert dat de verderzetting van het project, waardoor nog meer in de diepte kon worden gegaan bij de 2de jaars, een zeer goed idee was. Verdere ondersteuning bij implementatie van het beleid is duidelijk geen luxe. De eerstejaars geven aan dat ze nog een weg te gaan hebben bij het implementeren van de opgedane kennis in het beleid van hun school. Bij hen hoorden we ook, net als bij de tweedejaars

vorig jaar, dat de implementatie op zal starten of in hogere versnelling zal gaan vanaf het schooljaar 2023-2024.

Binnen het nieuwe Ondersteuningsbeleid Cognitief Sterk Functionerende leerlingen kan de implementatie bij de scholen die net een jaartraject achter de rug hebben, opgevolgd en ondersteund worden. Een verderzetting van de lerende netwerken biedt daarnaast ook een terugvalbasis voor de scholen die ondertussen al wat verder staan. Bijna alle scholen geven namelijk aan dat verdere opvolging nog wenselijk is.

Ook de deelnemers van de ondersteuningsnetwerken (nu leersteuncentra) zijn zeer positief over hun deelname. We wijzen er graag op dat de ondersteuners verspreid zaten over de lerende netwerken en dat de focus echt op lerarenteam, zorgleraren, zorgcoördinatoren en scholen lag. Toch hebben de deelnemers er duidelijk veel van opgestoken. Het is dan ook wenselijk om leerondersteuners die dit wensen mee te laten aansluiten bij de lerende netwerken, maar er wel voor te waken dat de focus op het opleiden van scholen blijft liggen. Op die manier kan tegemoet gekomen worden aan de eerder vastgestelde professionaliseringsnood binnen de leersteuncentra ([zie Kwaliteitsindicatoren en professionaliseringsnoden m.b.t. onderwijs aan cognitief sterk functionerende leerlingen: onderzoeksrapport, 2022.](#))

2. Quicksan Begaafdenwijzer voor meting effectiviteit van lerende netwerken

2.1. Inleiding

Naast een directe bevraging naar de ervaren effecten van de begeleiding op verschillende niveaus, hebben we de effectiviteit van de lerende netwerken ook onderzocht door een vergelijking te maken van hun scores op de Quicksan Begaafdenwijzer voor en na de deelname aan het lerende netwerk. De scholen die deelnamen aan de lerende netwerken CSF waren een heel heterogene groep. Er waren scholen die nog bijna geen kennis hadden, scholen die al wat ad hoc praktijken toepasten en scholen die al een sterk uitgewerkt beleid hadden. Dit projectjaar hebben we zowel de analyse van de scholen die reeds twee jaar de lerende netwerken volgden als de analyse van de scholen die zijn ingestapt in het schooljaar 2022-2023 kunnen uitvoeren. Zo konden we ook in kaart brengen of het professionaliseringstraject verder zetten een groter effect heeft na twee jaar.

2.2. Aanpak

2.2.1 Methode

Participanten analyse scholen die instapten in 2021-2022 (2 jaar deelname)

Tweeënzestig scholen, verspreid over 13 lerend netwerken, vulden beginsituatie en eindsituatie in. Hiervan kwamen er twaalf uit het secundair onderwijs en vijftig uit het

basisonderwijs. Het aantal dat scholen per lerend netwerk dat de bevraging invulde, schommelde tussen 1 en 9 per lerend netwerk. Dit is niet eens de helft van alle deelnemers. Door hen werd dit onderdeel gezien als planlast. Omdat we vragen om deze Quickscan in te vullen met meerdere personen van het team, en liefst de directie erbij, was dit geen evidente opdracht. Daarbij kwam ook dat we sommige ingevulde exemplaren niet konden meenemen in de analyse omdat een onderdeel niet of foutief werd ingevuld. Om dit in de toekomst bij het ondersteuningsbeleid CSF te vermijden werkten we een vereenvoudigde online versie uit voor de deelnemers.

Participanten analyse scholen die instapten in 2022-2023 (1 jaar deelname)

Vierenzeventig scholen verspreid over twaalf verschillende lerende netwerken vulden de Quickscan Begaafdenwijzer in. Hiervan kwamen er 63 uit het basisonderwijs en 11 uit het secundair onderwijs. Het aantal scholen dat deze Quickscan invulde per netwerk schommelt tussen 2 en 12. Ook bij deze groep geldt de opmerking over ervaren planlast en het feit dat het geen evidente opdracht is om dit samen met de directie in te vullen.

Instrument

Deelnemende scholen vulden aan de start van de lerende netwerken de [Quickscan begaafdenwijzer in](#). Er werd gevraagd om de Quickscan samen met het kernteam CSF in te vullen (Beginsituatie).

De Quickscan bestaat uit 33 stellingen (Zie tabel 1 – Quickscan) betreffende het beleid op school jegens cognitief sterke leerlingen. Hierbij diende men voor elke stelling op een schaal van 1 tot 4 aan te duiden in hoeverre de school dit belangrijk vond en in hoeverre dit item reeds gerealiseerd was.

De stellingen waren onderverdeeld in 4 rubrieken:

- visie en draagvlak
- signaleren
- onderwijsaanpassingen en begeleiding
- evaluatie en borging.

Voor onderstaande analyses maakten we enkel gebruik van de antwoorden op de vragen i.v.m. de mate van realisatie. Score 1 stond hier voor 'niet', een score van 2 voor 'enigszins', een score van 3 voor 'grotendeels' en een score van 4 voor 'volledig'.

Aan het einde van het traject bij de ankerscholen werd aan de scholen gevraagd om de Quickscan opnieuw in te vullen om in kaart te brengen of er al dan niet vooruitgang was bij bepaalde onderdelen (Eindsituatie)..

We konden op deze dataset analyses uitvoeren naar veranderingen in de mate van realisatie na het doorlopen van het traject. De belangrijkste vraag was: Is er al vordering op vlak van realisatie na het doorlopen van de lerende netwerken? En op welke aspecten van visie, beleid, evaluatie, signaleren en aanpassingen is er vooruitgang gemeten?

Tabel 1 – Overzicht items Quicksan Begaafdenwijzer

Rubriek	Code	Vraagnr.	Vraag
Visie	Visi_1	1.1	Onze school heeft een duidelijke visie over hoe wordt omgegaan met verschillen tussen leerlingen.
Visie	Visi_2	1.2	Op onze school bestaat er een breed draagvlak voor onze visie over hoe wordt omgegaan met verschillen tussen leerlingen.
Visie	Visi_3	1.3	Onze school heeft een duidelijke visie over hoe de ontwikkeling van cognitief begaafde leerlingen binnen het onderwijs optimaal gestimuleerd en ondersteund kan worden.
Visie	Visi_4	1.4	Op onze school bestaat er een breed draagvlak voor onze visie over hoe de ontwikkeling van cognitief begaafde leerlingen binnen het onderwijs optimaal gestimuleerd en ondersteund kan worden.
Signaleren	Sign_1	2.1	De leerkrachten op onze school zijn op de hoogte van de specifieke kenmerken en leereigenschappen van cognitief begaafde leerlingen.
Signaleren	Sign_2	2.2	De signalering van cognitief begaafde leerlingen gebeurt op basis van een vastgelegd protocol.
Signaleren	Sign_3	2.3	De signalering van cognitief begaafde leerlingen geschiedt op basis van verschillende soorten gegevens afkomstig van verschillende betrokkenen.
Signaleren	Sign_4	2.4	De signalering van cognitief begaafde leerlingen gebeurt op basis van een zorgvuldige analyse van de beschikbare gegevens.
Signaleren	Sign_5	2.5	Wanneer er signalen van cognitieve begaafdheid zijn opgemerkt, worden gericht aanvullende gegevens verzameld die nodig zijn om gewenste onderwijsaanpassingen en begeleiding vast te stellen.
Signaleren	Sign_6	2.6	Op onze school worden de ouders actief betrokken bij de signalisering van cognitief begaafde leerlingen.
Signaleren	Sign_7	2.7	Verschillen in inzicht tussen ouders, leerkracht en/of leerling, die zichtbaar worden naar aanleiding van de gegevensverzameling en -analyse, worden besproken en zoveel mogelijk verhelderd.
Signaleren	Sign_8	2.8	Er zijn duidelijke richtlijnen om tot een beslissing te komen tot het uitvoeren van een (extern) psychodiagnostisch onderzoek.
Signaleren	Sign_9	2.9	Er vindt een systematische registratie plaats van de resultaten van het signaleringsproces en van de analyse van de (onderwijs)behoeften.
Signaleren	Sign_10	2.10	Het vaststellen van en aansluiten bij (onderwijs)behoeften maakt onderdeel uit van een cyclisch proces van handelen, evalueren en bijstelling.
Aanpassingen +begeleiding	Aanp_1	3.1	Op school bieden wij onderwijsaanpassingen voor cognitief begaafde leerlingen aan.
Aanpassingen +begeleiding	Aanp_2	3.2	Uit de onderwijsaanpassingen die we op school aanbieden wordt een keuze gemaakt op basis van de cognitieve, sociale en emotionele behoeften van de leerling.
Aanpassingen +begeleiding	Aanp_3	3.3	Op onze school worden leerlingen versneld (d.i. hun schoolperiode verkorten).
Aanpassingen +begeleiding	Aanp_4	3.4	De criteria om een besluit tot versnellen te nemen zijn op onze school duidelijk omschreven.
Aanpassingen +begeleiding	Aanp_5	3.5	Wanneer wordt gekozen voor versnellen, wordt daarnaast ook het onderwijsaanbod aangepast.
Aanpassingen +begeleiding	Aanp_6	3.6	Onze school gebruikt het compacten van leerstof (het schrappen van herhalings- en oefenstof) in haar praktijk t.a.v. cognitief begaafde leerlingen.
Aanpassingen +begeleiding	Aanp_7	3.7	De criteria om een besluit tot compacten te nemen zijn op onze school duidelijk omschreven.
Aanpassingen +begeleiding	Aanp_8	3.8	De tijd die vrijkomt door het compacten van de leerstof voor een vak, wordt besteed aan verrijking.
Aanpassingen +begeleiding	Aanp_9	3.9	De instructie van de gecompacte leerstof wordt afgestemd op de onderwijsnoden van de cognitief begaafde leerlingen.
Aanpassingen +begeleiding	Aanp_10	3.10	Op onze school wordt er verrijkingsmateriaal gebruikt.
Aanpassingen +begeleiding	Aanp_11	3.11	Op school worden er eisen gesteld aan het verrijkingsmateriaal dat gebruikt wordt.
Aanpassingen +begeleiding	Aanp_12	3.12	Op onze school wordt verrijkingsmateriaal gebruikt dat rekening houdt met de onderwijsnoden van cognitief begaafde leerlingen.
Aanpassingen +begeleiding	Aanp_13	3.13	Onze school richt een verrijkings- of verbredingsaanbod in buiten de eigen klas (bv. Plusklas).
Aanpassingen +begeleiding	Aanp_14	3.14	De criteria om leerlingen het verrijkings- of verbredingsaanbod buiten de klas te laten volgen zijn op onze school duidelijk omschreven.
Evaluatie + Borging	Eval_1	4.1	Wanneer voor een cognitief begaafde leerling het onderwijsaanbod wordt aangepast, dan wordt deze aanpassing minstens twee keer per jaar geëvalueerd.
Evaluatie + Borging	Eval_2	4.2	Bij deze evaluatie worden alle belanghebbenden betrokken (i.e. leerling, ouders, klasleerkracht, zorgleerkracht, zorgcoördinator, ...).
Evaluatie + Borging	Eval_3	4.3	In onze school is er een beleid op leerlingenbegeleiding waarin ook de zorg voor cognitief begaafde leerlingen is gespecificeerd.
Evaluatie + Borging	Eval_4	4.4	De wijze waarop onze school aandacht besteedt aan de zorg voor cognitief begaafde leerlingen, staat beschreven in de schoolgids en/of het schoolreglement.
Evaluatie + Borging	Eval_5	4.5	Het beleid op leerlingenbegeleiding t.a.v. cognitief begaafde leerlingen wordt op schoolniveau minstens één keer per jaar geëvalueerd.

2.2.2. Resultaten

We brengen hier de mate van realisatie in kaart. Scores op de begin- en eindmeting worden vergeleken aan de hand van een t-toets voor afhankelijke steekproeven. De specifieke vraag kan je aflezen boven in tabel 1. Items waarvoor een significant verschil werd vastgesteld tussen voor- en nameting zijn in groen gemarkeerd. De verandering betrof steeds een vooruitgang tussen voor- en nameting. Cohen's d werd gebruikt als maat van de effectgrootte (klein: $d = 0.2$, medium: $d = 0.5$ en groot: $d = 0.8$).

Tabel 2 – Analyse Quickscan begaafdenwijzer na 1 jaar deelname lerende netwerken (2022-2023)

Code	Gemiddelde beginmeting	Gemiddelde eindmeting	t-score	p-waarde	effectgrootte
Visi_1	2,9054	3,0811	-1,889	0,063	-0,22
Visi_2	2,7703	2,9324	-1,756	0,083	-0,204
Visi_3	1,8919	2,5541	-7,133	<0,001	-0,829
Visi_4	2,0959	2,589	-4,946	<0,001	-0,579
Sign_1	2,0405	2,5946	-5,632	<0,001	-0,655
Sign_2	1,5541	2,3919	-6,97	<0,001	-0,81
Sign_3	2,4054	2,9865	-5,513	<0,001	-0,641
Sign_4	2,0811	2,7297	-5,919	<0,001	-0,688
Sign_5	2,3108	2,8919	-5,423	<0,001	-0,63
Sign_6	2,4459	2,9054	-3,592	<0,001	-0,418
Sign_7	2,4459	3,0541	-5,008	<0,001	-0,582
Sign_8	1,5405	1,8784	-3,999	<0,001	-0,465
Sign_9	2,0676	2,3514	-2,586	0,012	-0,301
Sign_10	2,5	3,0676	-4,659	<0,001	-0,542
Aanp_1	2,7838	3,2838	-5,171	<0,001	-0,601
Aanp_2	2,527	3,0811	-5,16	<0,001	-0,6
Aanp_3	2,3919	2,8649	-3,783	<0,001	-0,44
Aanp_4	1,4459	2,1216	-6,623	<0,001	-0,77
Aanp_5	2,3514	2,7027	-2,651	0,01	-0,308
Aanp_6	2,5	2,6486	-1,331	0,187	-0,155
Aanp_7	1,5135	2,1622	-5,51	<0,001	-0,641
Aanp_8	2,5676	2,9189	-2,837	0,006	-0,33
Aanp_9	2,3108	2,4865	-1,356	0,179	-0,158
Aanp_10	2,973	3,3514	-3,387	0,001	-0,394
Aanp_11	2,1622	2,8649	-5,179	<0,001	-0,602
Aanp_12	2,5541	2,973	-3,68	<0,001	-0,428
Aanp_13	2,3784	2,7297	-2,546	0,013	-0,296
Aanp_14	1,6757	2,2297	-4,384	<0,001	-0,51
Eval_1	2,527	2,9189	-2,857	0,006	-0,332
Eval_2	2,3784	2,7568	-3,246	0,002	-0,377
Eval_3	2,1486	2,5946	-3,57	<0,001	-0,415

Eval_4	1,5811	1,8919	-2,695	0,009	-0,313
Eval_5	1,9324	2,6081	-4,774	<0,001	-0,555

In het schooljaar 2022-2023 werd een significante verbetering tussen begin- en eindmeting vastgesteld voor bijna alle items na één jaar deelname aan de lerende netwerken. . De effectgroottes waren vaak medium tot groot. De grootste effectgrootte zien we bij het item Visie_3: “Onze school heeft een duidelijke visie over hoe de ontwikkeling van cognitief begaafde leerlingen binnen het onderwijs optimaal gestimuleerd en ondersteund kan worden.” Ook item Sig_2 heeft een grote effectgrootte. Dit item gaat over het vastleggen van een protocol voor gerichte signalering van CSF leerlingen. Evaluatie van het beleid scoort eerder kleine tot gemiddelde effectgroottes, wat logisch is, gezien er eerst implementatie wordt opgezet en daarna pas de evaluatie daarvan.

Tabel 3 – Analyse Quickscan begaafdenwijzer na 2 jaar deelname lerende netwerken (2021-2023)

Code	Gemiddelde beginmeting	Gemiddelde eindmeting	t-score	p-waarde	effectgrootte
Visi_1	3,05	3,32	-2,591	0,012	-0,22
Visi_2	2,92	3,10	-1,898	0,062	-0,204
Visi_3	2,18	2,87	-6,346	<0,001	-0,829
Visi_4	2,40	2,77	-3,421	0,001	-0,579
Sign_1	2,20	2,77	-5,721	<0,001	-0,655
Sign_2	1,67	2,41	-4,71	<0,001	-0,81
Sign_3	2,48	3,03	-3,793	<0,001	-0,641
Sign_4	2,26	2,87	-3,856	<0,001	-0,688
Sign_5	2,38	3,13	-5,013	<0,001	-0,63
Sign_6	2,80	3,28	-3,676	<0,001	-0,418
Sign_7	2,80	3,20	-2,875	0,006	-0,582
Sign_8	1,85	2,23	-2,94	0,005	-0,465
Sign_9	2,26	2,77	-3,33	0,001	-0,301
Sign_10	2,85	3,12	-2,019	0,048	-0,542
Aanp_1	3,02	3,42	-4,081	<0,001	-0,601
Aanp_2	2,84	3,27	-3,087	0,003	-0,6
Aanp_3	2,60	3,03	-3,308	0,002	-0,44
Aanp_4	1,87	2,33	-3,247	0,002	-0,77
Aanp_5	2,46	2,85	-2,834	0,006	-0,308
Aanp_6	2,66	3,12	-3,621	<0,001	-0,155
Aanp_7	1,66	2,47	-8,08	<0,001	-0,641
Aanp_8	2,84	3,41	-3,526	<0,001	-0,33
Aanp_9	2,58	3,00	-2,732	0,008	-0,158
Aanp_10	3,16	3,60	-3,54	<0,001	-0,394
Aanp_11	2,40	3,03	-3,98	<0,001	-0,602

Aanp_12	2,75	3,28	-3,992	<0,001	-0,428
Aanp_13	2,25	2,77	-3,398	0,001	-0,296
Aanp_14	1,76	2,26	-4,127	<0,001	-0,51
Eval_1	2,69	3,08	-2,558	0,013	-0,332
Eval_2	2,47	2,88	-2,871	0,006	-0,377
Eval_3	2,23	2,85	-5,021	<0,001	-0,415
Eval_4	1,46	2,13	-5,461	<0,001	-0,313
Eval_5	1,79	2,74	-6,102	<0,001	-0,555

Na twee jaar deelname aan de lerende netwerken werd voor bijna alle items een significante verbetering vastgesteld tussen begin- en eindmeting. De effectgroottes waren vaak medium tot zelfs groot. Opnieuw scoren item Visie_3 en Sig_2 het hoogst in effectgrootte. Het vergroten van het draagvlak in het volledige schoolteam (Visie_2) blijft duidelijk een werkpunt.

Tabel 4 – Analyse Quickscan begaafdenwijzer na 1 jaar deelname lerende netwerken (2021-2022)

Code	Gemiddelde beginmeting	Gemiddelde eindmeting	t-score	p-waarde	effectgrootte
Visi_1	2.99	2.96	1,590	0,116	0,081
Visi_2	2.89	2.91	,505	0,615	0
Visi_3 -	2.13	2.48	-3,351	0,001	-0,377
Visi_4 -	2.33	2.55	-2,060	0,021	-0,193
Sign_1	2.24	2.55	-3,031	0,043	-0,4
Sign_2 -	1.76	2.20	-3,140	0,002	-0,42
Sign_3	2.59	2.87	-1,832	0,071	-0,319
Sign_4	2.27	2.65	-2,358	0,021	-0,335
Sign_5	2.44	2.89	-2,400	0,019	-0,42
Sign_6	2.78	2.87	,276	0,783	0
Sign_7	2.67	2.85	,669	0,506	0
Sign_8	1.79	2.00	-,424	0,673	-0,07
Sign_9	2.19	2.48	-1,712	0,091	-0,149
Sign_10	2.72	2.93	-,645	0,521	-0,074
Aanp_1	2.91	3.19	-2,039	0,045	-0,206
Aanp_2	2.74	2.96	-1,092	0,278	-0,041
Aanp_3	2.46	2.85	-1,512	0,135	-0,163
Aanp_4	1.73	2.10	-1,605	0,112	-0,199
Aanp_5	2.30	2.61	-,522	0,603	0
Aanp_6	2.69	3.00	-1,331	0,187	-0,2
Aanp_7	1.76	2.07	-2,351	0,021	-0,347
Aanp_8	2.71	3.06	-,923	0,359	-0,113
Aanp_9	2.51	2.72	,000	1,000	-0,096
Aanp_10	3.06	3.34	,148	0,883	-0,08

Aanp_11	2.28	2.56	-,645	0,521	-0,131
Aanp_12	2.64	2.93	-,316	0,753	-0,144
Aanp_13	2.19	2.45	-1,541	0,127	-0,087
Aanp_14	1.75	1.94	-2,638	0,010	-0,038
Eval_1	2.62	2.85	-,193	0,847	-0,094
Eval_2	2.53	2.77	-1,262	0,211	-0,19
Eval_3	2.26	2.58	-3,227	0,002	-0,353
Eval_4	1.64	1.87	-2,394	0,019	-0,383
Eval_5	1.85	2.42	-3,694	<,001	-0,482

Ter vergelijking rapporteren we ook de resultaten voor het schooljaar 2021-2022 ([zie Lerende netwerken cognitief sterk functionerende leerlingen: onderzoeksrapport](#)). Daar werd voor 12 items een significante verbetering tussen begin- en eindmeting vastgesteld. De effectgroottes waren klein tot matig.

2.2.3 Conclusie

Voor de volledigheid werd ook tabel 4, de analyse van vorig projectjaar (2021-2022) mee opgenomen. Daarin zagen we ondanks het zware coronajaar al significante verbetering op een aantal items binnen de subcategorieën visie & beleid, signaleren en evaluatie. In tabel 3 zien we dat de significante verbeteringen zich hebben doorgezet na een tweede jaar participeren aan de lerende netwerken. De effecten zijn doorgaans ook groter. Het tweede jaar heeft de implementatie en het uitwerken van het beleid bij veel deelnemers in een stroomversnelling geplaatst. Enkel voor de vraag rond het verbreden van het draagvlak was de vastgestelde verbetering (net) niet significant. Het verbreden van het draagvlak blijkt nog een werkpunt. Daar kan in het toekomstige Ondersteuningsbeleid CSF leerlingen nog verder op worden ingezet om ook dat onderdeel nog te verbeteren.

We zijn blij dat ook in de subcategorie “evaluatie” zowel in onze nieuwe lerende netwerken die nieuw zijn opgestart als bij de scholen die al 2 jaar deelnamen, significante verbeteringen zijn opgemeten. Dat kan erop wijzen dat het ontwikkelde instrument “concretisering van kwaliteitsverwachtingen voor onderwijs aan cognitief sterk functionerende leerlingen”, waarin een onderdeel gewijd is aan kwaliteitscontrole en evaluatie van het beleid, goed werd gedissemineerd in de lerende netwerken. In het algemeen lijkt het verlengen van begeleiding van de scholen met een extra jaar zijn vruchten te hebben afgeworpen. De grotere gemeten vooruitgang bevestigt wat de projectmedewerkers van de ankerscholen aangeven, namelijk dat er beweging/verbetering is op de scholen van hun netwerken. De scholen in de netwerken hebben dankbaar gebruik gemaakt van het professionaliseringsaanbod dat op deze manier gratis werd aangeboden en hebben zelf ook echt tijd en moeite geïnvesteerd in het verbeteren van hun CSF beleid.

Opvallend is ook dat de scholen die ingestapt zijn in het schooljaar 2022-2023, die nu één jaar lerende netwerken gevolgd hebben, opvallend beter scoren na één jaar dan de eerste groep die startte in 2021-2022 (Zie tabel 2 en 3): er zijn meer significante

verschillen tussen begin- en nameting en de effecten zijn doorgaans groter. Dit kan verschillende oorzaken hebben. Het coronajaar, waarin de eerste groep van start ging, heeft waarschijnlijk een zeer grote impact gehad. Ook hebben de ankerscholen ondertussen ervaring opgebouwd en elkaar tips kunnen geven op vlak van werkvormen en oefeningen. De kwaliteit van de lerende netwerken kan daardoor ook gestegen zijn. Het kan ook zijn dat het dissemineren van het document 'concretisering van kwaliteitsverwachtingen' scholen mee op weg heeft gezet om gericht aan het werk te gaan met het implementeren van het beleid rond CSF.

Professionele lerende netwerken zijn in de literatuur beschreven als *“highly valuable settings for teachers' on-going professional development [and...] an effective tool for making true changes in teaching practice, starting from the teachers themselves”* (Vangrieken et al., 2017,). De resultaten van de evaluaties in het Project Voorbeeldscholen ondersteunen de effectiviteit van deze professionaliseringsvorm. Het is dan ook positief dat deze werkvorm zal verder gezet worden in het toekomstige Ondersteuningsbeleid voor Cognitief Sterk Functionerende leerlingen.

Referenties

- Struyf, E., Verschueren, K., & Van Mieghem, A. (2022). *OBPWO 21.02 - Begeleiding van leraren(teams): ontwikkeling van een model en instrument om effectiviteit in kaart te brengen Onderzoeksrapport 2: De ontwikkeling van een instrument*. Onderwijs Vlaanderen.
- Vangrieken, K., Meredith, C., Packer, T., & Kyndt, E. (2017). Teacher Communities as a context for Professional development: A Systematic review. *Teaching and education*, 61, 47-59.
<https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.tate.2016.10.001>
- Verschueren, K., Verhoeven, I., & Sypré, S. (2022). *Lerende Netwerken Project Voorbeeldscholen voor Cognitief Sterk Functionerende leerlingen - onderzoeksrapport*.
<https://www.projecttalent.be/?file=8764&m=1677517059&action=file.download>
- Verschueren, K., Verhoeven, I., & Sypré, S. (2022). *Concretisering van kwaliteitsverwachtingen voor Cognitief Sterk Functionerende leerlingen*. Expertisecentrum TALENT van de KU Leuven. <https://www.projecttalent.be/thema/schoolbeleid-cognitieve-begaafdheid/documenten/5248-concretisering-van-kwaliteitsverwachtingen-op-gebied-van-onderwijs-aan-cognitief-sterk-functionerende-leerlingen>
- Verschueren, K., Verhoeven, I., & Sypré, S. (2022). *Kwaliteitsindicatoren en professionaliseringsnaden m.b.t. onderwijs aan cognitief sterk functionerende leerlingen: onderzoeksrapport*.
<https://www.projecttalent.be/?file=8761&m=1677516929&action=file.download>

Bijlage 1 – Reacties van de deelnemers (geanonimiseerd – persoonlijk gerichte commentaar werd ook aan de begeleiders van de lerende netwerken bezorgd.)

Maandelijks samenkomen met gelijkgezinden geeft telkens een warm dekentje van (h)erkenning dat ons de kracht geeft om nadien weer weken soms het gevoel te hebben dat je in de kou gelaten wordt. Wij willen graag dat dit verder gezet wordt.
De professionaliteit en wetenschappelijke input waarover werd gesproken tijdens het netwerk waren van zeer hoge kwaliteit. Steeds werd er voldoende neutraliteit en nuance gelegd in bewoordingen. Naam projectmedewerker zocht steeds mee naar manieren om andere scholen op hun maat mee op weg te helpen. Haar kennis in zake deze doelgroep is groot en de passie om hier mee aan de slag te gaan is zo mogelijk nog groter. Het was zeer fijn om met collega's netoverschrijdend te werken en zo te leren van elkaar, elkaar op weg te helpen en te ondersteunen. Graag meer hiervan!
Dit is een zeer nuttig netwerk! Dit zou veel ruimer en groter mogen zijn. Verderzetting is bruikbaar.
Het was een enorm boeiend traject waarvan ik blij ben dat ik dit heb kunnen volgen en mijn kennis uit te breiden. Op subtiele manier kijk ik op een andere manier naar de kinderen. Ik merk veel meer details op en er gaan meer belletjes rinkelen waardoor er ook meer begrip ontstaat.
Het was een verrijking om deel te mogen nemen en al die kennis te verkrijgen en nu te kunnen toepassen.
Het was een heel leerrijk jaar. Het zou fijn zijn als er nog terugkomdagen georganiseerd zouden worden. Dit om de implementatie in je eigen school te kunnen aftoetsen.
Graag op kleutervlak iets uitgebreider.
Een heel positief verhaal! We weten eindelijk hoe we kunnen differentiëren voor deze leerlingen!
Naam projectmedewerker heeft dit super goed begeleid op een heel realistische en aangename manier
Wij gaan volgend schooljaar pas een werkgroep oprichten, om van daaruit een visie op te stellen. Aangezien wij een autonome kleuterschool zijn, miste ik nog wat concrete aanpak voor in de kleuterschool. Veel is afgestemd op de lagere school.
Naam projectmedewerker heeft dit zeer goed gedaan! Ze is een madam die alles zeer vlot kon uitleggen, heeft heel veel kennis en ervaring, ze kon zich ook heel neutraal opstellen zodat er een veilig klimaat heerste waarbij er kennis, ervaringen en materialen konden gedeeld worden. Het is één van de netwerken waar ik al het meeste aan gehad heb in mijn carrière. En goede projecten moeten gesteund worden, dus deze is zeker voor herhaling vatbaar! Want er zijn nog zoveel scholen die zich hierin verder kunnen verdiepen, waar kinderen hunkeren naar dat net iets meer Bedankt!
We stonden in september 2022 nog in onze kinderschoenen wat betreft beleid en begeleiding van CSF.
Momenteel werken we met onze werkgroep (14 leerkrachten) volop aan signaliseringslijsten, richten we een openleercentrum in en werken we projecten uit die gebruikt kunnen worden in klasexterne differentiatie. Daarnaast blijven we inzetten op binnenklasdifferentiatie. We hebben concrete doelen voor 2023-2024 opgesteld en er zullen vanaf volgend schooljaar ook uren vrij gemaakt worden voor 'coaches' die (samen met de werkgroep) hun schouders ten volle onder dit project zullen zetten. Alles zal telkens uitgewerkt worden vanuit de kennis en praktijkvoorbeelden die we vanuit dit lerend netwerk verworven hebben. Geweldig, toch?
De netwerkmomenten waren steeds een boost om opnieuw aan de slag te gaan. De mogelijkheid om ervaringen te kunnen uitwisselen, samen na te denken en te horen dat het ook op andere scholen niet altijd even vlot loopt is absoluut een meerwaarde. Dit in combinatie met het enthousiasme van Naam projectmedewerker maakt dit traject een aanrader voor iedere school. Bedankt Naam projectmedewerker .
Naam projectmedewerker het was met veel interesse dat ik elke keer weer uitkeek naar een sessie. Dankjewel ook voor het enthousiasme om ons als groep weer telkens mee te nemen in het verhaal!
Volgend schooljaar starten we met heel het team en zullen er waarschijnlijk nog vragen/opmerkingen komen. Kunnen we dan bij iemand terecht?
Onze ankerschool?

Er is grote interesse en grote bereidheid vanuit het team. Helaas zijn er andere prioriteiten binnengeslopen, waardoor de implementatie niet zo vlot gegaan is.
We hebben de input verwerkt tot een eigen instrument. Door onze deelname kunnen we onze werkwijze beter onderbouwen.
Dikke merci aan Naam projectmedewerker Je merkt dat ze met hart en ziel werkt voor de CSF leerlingen en werking binnen haar school. Fijn dat ze haar expertise met ons heeft willen delen.
Fijn dat er een digitaal alternatief werd aangeboden . Dat maakte het voor ons heel wat haalbaarder omdat het wel een intensief traject is. We zijn zeer tevreden over onze deelname. De verderzetting die ik voor ogen heb gaat eerder over extra begeleiding, tips bij het implementeren,... heel gericht naar onze eigen praktijk. Eerder een soort gerichte coaching.
Dankjewel voor dit initiatief. Ons bewustzijn rond de aanpak van CSF-leerlingen werd alleen maar vergroot.
De inzichten en informatie die ik mee kreeg waren voor mij persoonlijk zeer leerrijk. Dit heeft zeker mijn werking met cognitief sterk functionerende kinderen inhoudelijk versterkt en verder onderbouwd. Doordat ik hier echter alleen voor sta en deze opdracht bovendien combineer met een zo goed als voltijdse klasopdracht, is het mij niet gelukt om met een kernteam aan de slag te gaan. Bijgevolg is de werking nog weinig uitgezaaid naar de rest van het schoolteam, maar ik ben overtuigd dat het wel de nodige eerste stapstenen heeft gelegd.
Beste, Een pluim op Naam projectmedewerker haar hoed! Het mogen er ook meer zijn... Elk moment van deelname werd onze blik verruimd. Bij bovenstaande items heb ik bij bepaalde onderdelen een 3 aangeduid (neutraal), omdat we dit pas volgend schooljaar in de praktijk omzetten. Bedankt!!!
We willen dit pas volgend jaar delen met ons team en een visie hierover opbouwen.
Van onze school nam ik deel als kleuterjuf . Ik bleef daar toch wel wat op mijn honger zitten. Het zou fijn zijn als er meer specifiek voor kleuters sessies zouden georganiseerd worden.
Beste Naam projectmedewerker Je leidt het lerend netwerk voor CSFK op een enthousiaste, duidelijke manier. Het is steeds erg aangenaam om eraan deel te nemen. Ondanks dat wij al een opleiding hiervoor volgden in het verleden, had onze werking bijsturing nodig. We voelen dat we handvaten gekregen hebben om onze werking voor cognitief begaafde kinderen bij te sturen. Dat is fijn en geeft weer nieuwe energie om ermee verder te gaan. Dankjewel! Top! Vriendelijke groet, Naam juffen en naam school.
We hebben heel boeiende inzichten opgedaan en heel wat nieuwe manieren van werken geïmplementeerd op onze school naar aanleiding van de input die we kregen tijdens de sessies. Wanneer we met vragen zaten, konden we ook steeds bij Naam projectmedewerker of de andere scholen uit het netwerk terecht. Hier werd steeds tijd voor gemaakt. Het zou fijn zijn dit in de toekomst nog verder te kunnen doen. Ondersteuning is dus zeker nog handig, misschien na het afsluiten van de sessies zo nu en dan (1 of 2 keer per jaar) eens een terugkommoment om ervaringen uit te wisselen?
Wel heb ik een beetje het gevoel dat ik een heel deel van de deelnemers niet 'ken' doordat de meeste sessies online doorgingen . Zeker met oog op nadien weten welke personen je moet aanspreken wanneer je met vragen zit. Maar ik snap ook goed dat dit niet altijd even haalbaar is. Het volgen van de sessies online ging op zich zeker vlot en het is handig dat je collega's uit je eigen team kan laten aansluiten tijdens de online sessies.
Ik ben heel blij dat we de kans kregen het lerend netwerk te volgen.
Bedankt voor de expertise en alle input.

Hopelijk kunnen we dit netwerk nog verder zetten.

Na een douche van info en praktijkvoorbeelden, zou het goed zijn om onze kennis nog te verdiepen, alsook om onze praktijk aan te scherpen!

Een pluim voor **Naam projectmedewerker!**

Naam projectmedewerker

Ik heb al heel wat nascholingen gevolgd, maar dit is oprecht de eerste keer dat dit zo'n grote impact zal hebben op onze klas- en schoolwerking en waar we als team echt iets van hebben bijgeleerd en mee aan de slag zullen gaan. Het materiaal dat werd aangereikt kan je onmiddellijk toepassen in de praktijk en er is ook nagedacht over de haalbaarheid en de planlast naar de leerkrachten toe. Dit alles maakt dat we volgend schooljaar onmiddellijk aan de slag gaan met compacten en verrijken en er een plusklas zal ingericht worden (we gaan van start met het tweede leerjaar en in de tweede trimester zal het derde leerjaar hierbij aansluiten). Het thema volgend schooljaar zal superhelden worden en we koppelen hier direct de breinhelden aan om op die manier ook de executieve functies te betrekken bij het hele klasgebeuren. Volgend schooljaar zal er werk gemaakt worden van een visie/beleid rond onze CSF leerlingen en zullen we op het einde van het schooljaar de blauwe map en de plusklas evalueren, maar ik ben er zeker van dat dit door iedereen geborgen zal worden en dat we dit alleen maar verder zullen uitbreiden en verdiepen.

Een dikke merci aan **Naam projectmedewerker** vanwege haar kennis en professionaliteit en de manier waarop deze hele bijscholing is verlopen. Ook heel wat leerlingen en ouders zullen je hiervoor dankbaar zijn en ik vind het jammer dat we niet eerder op die trein zijn gesprongen!

Bedankt

Mvg

Naam juf

We gaan met alles volgend schooljaar aan de slag, stapje per stapje

Wij willen volgend schooljaar de nieuwe inzichten zeker toepassen. Jammer genoeg hebben we zeer weinig uren zorg over dus het is voor ons wat zoeken wat haalbaar is voor onze werking.

Het was heel leerrijk om dit netwerk te volgen. We zijn bewust pas naar het einde van het jaar toe beginnen doorgeven aan onze collega's zodat we volgend jaar met alle leerkrachten kunnen starten met het implementeren. Dit jaar probeerden enkele collega's al één en ander uit.

Naam projectmedewerker heeft dat echt geweldig gedaan!

Wij hebben echt nog helemaal niets hierrond in de basisschool, dus we zijn dankbaar voor de info. Nu is het zaak van hiermee aan de slag te gaan. Bedankt!

Ik wil **Naam projectmedewerker** graag bedanken voor de grondige voorbereiding en de ruimte voor vragen en inbreng. We maakten de Quicksan opnieuw en bezorgden deze ook aan **Naam projectmedewerker**. Op mijn school is in de hogere leerjaren nog een pak werk, maar we zullen er wel komen.

Ik hoop op een verderzetting in een volgend jaar om dan concreet uit te wisselen. Nu was het vooral een input-fase. Schitterend project.

Een dikke dank jullie wel voor de interessante sessies!

Naam projectmedewerker doet dat fantastisch!

Ik ben heel blij dat ik kon/mocht deelnemen aan het lerend netwerk. Ondanks het feit dat ik overkoepelend voor de scholengroep werk heb ik toch het gevoel dat dit lerend netwerk zal bijdragen aan de uitbouw van de CSF-werking in onze verschillende scholen.

Zelf heb ik enorm veel bij geleerd, zowel op theoretisch als praktisch vlak. Er werd heel veel interessant en bruikbaar materiaal gedeeld.

Naam projectmedewerker weet waarover ze spreekt en bracht de sessies keer op keer zeer boeiend.

Ik raad alle directies van onze scholengroep aan in te tekenen voor dit project!
Ik ben zeer dankbaar; het lerend netwerk is een echte meerwaarde voor mij, de leerlingen en het team.
Dankjewel!
Ik heb dit ingevuld vanuit het kleuterteam. Hier staan we klaar om het beleid en werking uit te werken. In onze lagere school draait de werking goed.
Voor ons was dit schooljaar een eerste aanzet. We hebben al een klein kernteam samengesteld.
Met dit kleine kernteam plannen we nu een pedagogische studiedag rond CSF en verschillende werkmomenten tijdens personeelsvergaderingen in schooljaar 2023-2024.
Zo willen we dan met het hele team aan de slag gaan.
De deelname aan het lerend netwerk heeft ons de nodige kennis en voldoende vertrouwen gegeven om de volgende stappen te zetten.
Er is nog maar weinig of niet gesproken over hoe de aanpak door te trekken naar de 3 ^{de} graad.
Het was een enorm leerrijke bijscholing. We haalden er heel veel nuttige informatie en tips uit voor onze school. Bedankt!
We zijn een autonome kleuterschool en zitten in die fase die zo belangrijk is voor de verdere ontwikkeling.
We bleven met onze vragen zitten. Hoe kunnen we kleuters hierin juist begeleiden?
De aanpak is vooral gericht op de lagere schoolwerking. We blijven hier op de honger zitten maar konden dit kwijt bij Julie.
We krijgen in september nog een aparte sessie.
Graag meer specifiek gericht naar kleuters toe. Was veel voor lagere school vond ik persoonlijk. Als kleuterjuf miste ik echt de praktische kant. Theorie is zeker noodzakelijk maar had graag echt specifiek tools gezien en samen uitgedacht.
Fijne samenwerking, gevarieerde organisatie, zeer verrijkend voor ons als team, goede contacten opgeleverd voor uitwisselingsnetwerk, vragenuurtjes zijn top (zowel om eigen probleem aan te pakken als om de denkwijze te oefenen bij items van anderen)
In vergelijking met het "normale" project, vind ik het spijtig dat dit traject een verkorte versie is.
Naam projectmedewerker heeft dat fantastisch gedaan! We hadden voldoende kansen tot inspraak, inbreng, feedback. Ze werkte steeds transparant en efficiënt.
De begeleiding vanuit ankerschool door Naam projectmedewerker was professioneel en onderbouwd. Helaas bleven wij als school wat op onze honger zitten. De informatie die werd aangereikt, was voor ons niet nieuw. We merkten dat we als school al verder staan in onze begeleiding van cognitief sterke leerlingen. Onze vragen waren dan ook vaak wat diepgaander en daar konden we geen antwoorden op vinden.
Zeer interessante en bruikbare informatie en tips gekregen.
Dank je wel!!
We hadden het geluk om Naam projectmedewerker te leren kennen, ze is een heel gedreven persoon die andere mensen warm maakt om CSF aan de slag te gaan. Wat een topper!
De inhoud en de manier waarop het gebracht werden verdienen een pluim. Het is ook heel leuk om ervaringen te delen en hierop mag gerust een vervolg komen in de nabije toekomst.
Zoals ik reeds zei, zal de invloed van mijn deelname pas vanaf volgend schooljaar voelbaar worden op onze school (vandaar ook score 3 in het tweede deel van de vragenlijst). De uitwerking van een beleid voor CSF-leerlingen wordt vanaf volgend schooljaar een prioriteit bij ons. De kennis die ik dit jaar opdeed, zal ik dus pas vanaf volgend schooljaar delen met het kernteam en samen met hen zal ik op

zoek gaan naar een manier om dit alles invulling te geven op onze school. Heel erg bedankt voor de duidelijke en uiterst interessante infosessies!
Zoals ook blijkt uit onze quickscan staat ons beleid en onze aanpak/begeleiding voor CSF kinderen nog in de kinderschoenen. Volgend schooljaar starten we op met een traject voor CSF-leerlingen. We hebben dit jaar veel bijgeleerd en zullen stap voor stap het geleerde in onze school met ons team in praktijk proberen te brengen.
Naam projectmedewerker heeft dit netwerk zeer goed gebracht. Er heerste een veilig klimaat waar vrijuit kon gesproken worden en gedeeld kon worden. Knap!
Top initiatief!
Het was een zeer verrijkend traject. Wij hebben als school veel geleerd en al deels kunnen toepassen in de praktijk met oog voor onze schooleigen visie. Dit traject zorgde voor de nodige basis voor deze visie.
Complimenten voor Naam projectmedewerker die steeds open stond voor vragen en casussen. Zij heeft echt een enorme rugzak vol achtergrond en ervaring. Dankbaar dat wij hier gebruik van mochten maken.
Ik wil Naam projectmedewerker een dikke pluim geven voor haar begeleiding. Ze kan geweldig motiverend een groep begeleiden. Ze kan ook steeds feedback geven op individuele casussen. Ik ben haar en het lerend netwerk zeer dankbaar.
Ik vind het spijtig dat het lerend netwerk op zijn einde loopt.
Ik vond het steeds heel leerzaam om deel te nemen aan de lerende netwerken: uitbreiden en verdiepen van kennis, casussen bespreken, materiaal delen en uitwerken,... Ik kwam steeds met een boekentas vol inspiratie terug op school. Je kan ook steeds bij Naam projectmedewerker terecht voor praktische vragen, bezorgdheden,... Ze heeft veel expertise over cognitief begaafde leerlingen en staat steeds klaar om mee na te denken wanneer we op school ergens op botsen. Bedankt, Hilde, om ons de nodige handvaten aan te reiken om een beleid rond Snelle Denkers uit te werken!
Naam projectmedewerker, we zouden liever 1x per trimester een hele dag samenkomen om nog meer door te kunnen gaan op een thema. Daarnaast zouden we graag op bezoek gaan in andere deelnemende scholen om voorbeelden van goede praktijk te bekijken.
We zouden ook graag rond onderpresteerders aan de slag gaan.
Bedankt voor de goede opvolging en organisatie, voor de goed voorbereide vergaderingen en het interessante materiaal.
We hebben met veel plezier deelgenomen aan dit netwerk. Het bracht ons nieuwe inzichten, inspiratie en vooral veel goesting om dit op te nemen in ons team. Na 2 jaar delen we ondertussen een gelijkgerichte visie, zijn er kleine initiatieven, hebben we een beleid rond screenen en werken we aan een versnellingsbeleid. Onze CSF kinderen zijn in beeld en we zoeken samen naar de meest optimale scenario's. De opbouw, organisatie en inspraak in het programma van het netwerk hebben voor een vruchtbare samenwerking gezorgd. En niet te vergeten onze lesgeefster was TOPPIE! Dankjewel Naam projectmedewerker
Vaak dezelfde aanpak: uitwisselingen, weinig concrete feedback op voorstellen
Timing: liever na schooluren zodat er een continue deelname kan zijn
Het was heel bruikbaar om vanuit de verschillende scholen de kennis en inzichten te gebruiken die toepasbaar waren op onze school. Wij hadden voor de aansluiting bij het lerend netwerk een kernteam op school rond meer- en hoogbegaafdheid. Dit was afgerond toen ik aansloot vanuit mijn functie als begeleider van de verrijkingsklas. We hebben nog veel zaken bij opgedaan waar we vanaf volgend schooljaar opnieuw mee aan de slag gaan.
Aangezien onze directeur langdurig ziek is, heeft de beleidsondersteuner haar taken overgenomen. Dit was niet meer te combineren met een deelname aan het netwerk wat we heel jammer vonden.
Werking CSF kleuters zou uitgebreider aan bod mogen komen
Naam projectmedewerker heeft dit super gedaan. Het vraagt nu wat tijd om alles te verwerken zodat we hier heel gericht mee aan de slag kunnen. Extra lessen zou de werking vergemakkelijken. Het is soms een hinderpaal wanneer leerkrachten ziek worden en er geen vervanging is. Dan loopt het stroef.

Naam projectmedewerker heeft op een inspirerende manier haar kennis gedeeld. Ook buiten de bijeenkomsten konden we steeds bij haar terecht met vragen. Ze deed ons zelf nadenken en zoeken naar oplossingen wanneer er vragen werden gesteld. Dit werkte verrijkend.
Bedankt hiervoor!
Wow, Naam projectmedewerker geweldig goed gedaan. Ik hoop dat we je nog steeds mogen contacteren met vragen.
Naam projectmedewerker is een zeer aangenaam persoon om naar te luisteren. Ze heeft veel kennis van zake, spreekt ook vaak uit de praktijk waardoor interessante tools, tips, ed. worden aangereikt. De sessies gaven zin om meteen aan de slag te gaan.
Verder samenkomen (2 à 3 keer per jaar) een idee?
Grote dank aan Naam projectmedewerker die altijd klaarstaat om ons verder te helpen en het geven van nuttige tips.
Ik heb enorm veel bijgeleerd en heb mijn mening toch wel wat moeten herzien i.v.m. de zorg die ook CSF-kinderen nodig hebben.
Het is zo fijn om met deze groep kinderen te werken en te zien hoe zij echt vooruitgang boeken, hoe enthousiast ze zijn als ze langskomen voor verrijking en projectklas.
Hopelijk kan dit project verder worden uitgewerkt in de toekomst!
Jammer genoeg viel de start van het Lerend Netwerk samen met een directeurswissel in onze school.
Vandaar dat we nog niet gestart zijn met een kernteam omdat dit geen prioriteit binnen onze school was.
De goesting om rond CSF leerlingen beleid te maken, is wel heel groot!
Vanuit de zorgwerking is de begeleiding voor CSF leerlingen heel zeker verbeterd door onze deelname aan het Lerend Netwerk.
Het blijft soms moeilijk om pasklare antwoorden te vinden. Iedere school blijft een beetje zoekende. Maar ook dit werkt verbindend.
Het hele team meekrijgen blijft moeilijk.
Bovenstaande ziet er niet goed uit, maar dit is voor een groot deel omdat onze school in een groeiproces zit samen met de Pedagogische Begeleidingsdienst. Alles wat ik heb geleerd in het Lerend Netwerk is absoluut waardevol, maar staat binnen het schoolteam dus on hold.
Naam projectmedewerker, de uitwisselingen met andere lerende netwerken en de bezoeken aan de scholen vond ik heel erg interessant! Ik vind het altijd waardevol om eens te gaan kijken hoe een andere school daarmee omgaat en dat zouden we veel vaker moeten doen. Iedere school heeft uiteindelijk zijn eigen expertise.
Bedankt, Naam projectmedewerker, voor uw hulp en alle goede zorgen. U stond en staat altijd voor ons klaar. We mogen over wat dan ook vragen stellen. U probeert altijd, samen met ons, tot een werkbare en realistische oplossing te komen. Uw sterkte is vooral het feit dat u het lesgeven en de klaspraktijk kent. Het blijft niet bij theorie. Dankzij u zijn we erin geslaagd om op relatief korte tijd een CSF-beleid op school uit te werken. We zouden het fijn vinden als de bijeenkomsten volgend jaar ook nog doorgaan en als u die nog wilt leiden. Nogmaals van harte bedankt. Naam school
Een zeer goed initiatief, jammer genoeg raken de goede voornemens en plannen ondergesneeuwd door de realiteit van de dag.
Moeilijk om op korte termijn een nieuw beleid op poten te zetten, we maken er een 10-jarenplan van.
Naam projectmedewerker hebben dat zeer goed gedaan, met veel kennis en expertise! Chapeau!
Deze bevraging maakten naam juf en naam juf samen. Soms voelen we nog wat nood aan verdieping. Bij twijfel kunnen we wel altijd bij onze ankerschool en/of het lerend netwerk terecht. Het is goed te merken dat het een blijvende groei is, zowel bij ons als

bij de andere scholen van het netwerk. Het geeft ons een goede backup voor het opentrekken naar de tweede en derde graad. Onze cognitief sterk functionerende leerlingen zullen hier de vruchten van plukken.
Het waren twee zeer leerrijke jaren. Naam projectmedewerker weet zeker waarover ze spreekt. Toen ze ons vroeg wie geïnteresseerd was om zelf een lerend netwerk op te richten volgend jaar was er weinig tot geen reactie. We vergeleken onszelf namelijk met Naam projectmedewerker haar kennis en ervaring en wisten dat we daar nooit aan konden tippen!
Naam projectmedewerker was altijd erg toegankelijk en bereikbaar voor iedereen. Volgens mij tellen haar dagen meer dan 24 uur!
Ik vond het opnieuw een heel interessant netwerk.
Ik hoop zeker op vervolg naar volgend schooljaar.
Ik vond de sessies begeleidt door Naam projectmedewerker veel waardevoller dan het uitwerken van casus in kleine groep
Als er opnieuw een lerend netwerk komt zouden wij graag blijven deelnemen. Elk kind is anders en vraagt vaak een unieke aanpak.
Ik vond het zeer boeiend en pittig! Soms was het wat overweldigend en zag ik het allemaal niet meer zo duidelijk maar door er nadien tijd voor te nemen lukte het wel. Wat ik zeer goed vond was de inbreng die je zelf kon doen van eigen ervaringen en het luisteren naar de andere scholen. Dankjewel Naam projectmedewerker voor deze leerrijke kansen!
Dikke pluim voor Naam projectmedewerker! Zij heeft ons heel veel bijgeleerd en wist ons te motiveren om aandacht te blijven hebben voor onze CSF leerlingen, ondanks de hobbels op de weg.
Heel leerzaam, het zorgde voor een bredere kennis bij het kernteam
we hadden soms wel het gevoel te weinig tijd te hebben om echt naar concrete praktijkvoorbeelden te gaan. (hoe het beleid concreet vorm geven, hoe pakken andere scholen dit aan (verdieping, verbreding, evaluatie) Een bezoek aan de ankerschool lijkt ons misschien ook eens interessant.
Bedankt voor alle ontzettend interessante sessies. Ik heb alles uitgebreid genoteerd, de werkgroep op projecttalent.be staat ook vol waardevol gedeeld materiaal.
Persoonlijk miste ik wat extra input voor kleuters, om de inhoud specifieker te kunnen toepassen. Een moment om te pingpongen met een andere school over hij zij het aanpakken, wat zij doen, inspiratie delen, materialen delen, ervaringen, casussen,... De kleuterleerkrachten waren in de minderheid en ik durfde ook niet specifiek de vraag te stellen o.w.v. de groep lagere school leerkrachten. Hoewel de laatste sessie bleek dat een overleg tussen kleuters-1^e graad ook interessant is.
Super tevreden over alles wat we in het lerend netwerk besproken en geleerd hebben. Het is een ware verrijking voor onze pluswerking. Dank u!
Leren van elkaar en niet telkens zelf het warm water trachten uit te vinden, is zeer zinvol.
Het fijne aan het lerend netwerk is dat ik steeds vragen kan stellen. Ik vind het ook belangrijk dat je op die manier antwoorden krijgt vanuit een ander perspectief. Soms zit je vast in een denkpiste van jouw context. Op die manier kom je soms tot betere oplossingen omdat je de visie krijgt van anderen die van op afstand kunnen kijken.
Ik wil graag een compliment geven aan Naam projectmedewerker Ik stond versteld van haar kennis m.b.t. CSF leerlingen. Het was elke keer een plezier om te luisteren naar de boeiende uitleg en anekdotes. Ook was ze heel flexibel en nam ze de ruimte om bepaalde problematieken of andere zaken te bespreken waar op dat moment nood aan was.
Het lerend netwerk is en blijft een meerwaarde voor onze school. Eeuwig dankbaar!
Het lerend netwerk was verrijkend op vele vlakken. De sessies op de verschillende scholen brachten heel wat nieuwe inzichten en niet enkel op vlak van CSF.
Het was mogelijk in een losse en spontane sfeer persoonlijke vragen rond CSF naar voor te brengen.

Ook naast de verschillende sessies was er mogelijkheid om feedback te krijgen op de zaken in persoonlijke of schoolspecifieke groei.
De gegeven uitleg en gedeelde kennis is een meerwaarde geweest voor het uitwerken van een visie voor CSF kinderen op onze school.
We zijn hierdoor al een heel stuk gegroeid in de aanpak en begeleiding van CSF kinderen.
Zeer verrijkend! We kijken telkens reikhalzend uit naar deze nieuwe casussen en inzichten.
We hadden jammer genoeg te weinig tijd binnen ons team om dit uitvoerig uit te werken en toe te passen.
Pluim voor Naam projectmedewerker, wat een kennis draagt zij mee! Heel fijn dit netwerk, geen seconde spijt gehad!
Wij hebben enorm veel inzichten bijgekregen over CSF kinderen. Er was een fijne samenwerking tussen de deelnemende scholen. Desondanks de goede begeleiding van Naam projectmedewerker is het niet altijd evident om dergelijke inhouden volledig te implementeren in de school.
Er is nog een hele weg af te leggen maar we zien het rooskleurig in.
Alvast bedankt Naam projectmedewerker (team deelnemende school)
Ik vond het enorm waardevol en kwam elke keer terug met een hoofd vol ideeën en tips. We zijn op onze school echt in een stroomversnelling gekomen op dit vlak en dat is echt dankzij de input vanuit het netwerk. Ook de andere scholen in het netwerk zijn zeer bereidwillig en het is een enorm fijne samenwerking met iedereen.
Telkens weer heel boeiende en leerrijke sessies die op een aangename manier werden gebracht door Naam projectmedewerker (naam ankerschool)
Het was, ook dit jaar, echt een verrijking voor onze school om te mogen deelnemen aan het lerend netwerk. Deze kinderen krijgen op onze school nu veel meer kansen.
Naam projectmedewerker je was fantastisch! Bedankt om ons 2 jaar mee te nemen in jullie verhaal.
Het lerend netwerk heeft ervoor gezorgd dat we doelgericht, vol goesting en passie aan de slag gaan binnen onze praktijk met de begeleiding van csf leerlingen.
Zo krijgen zij ook kansen om te groeien op hun niveau, dat is de mooiste kans die we kunnen geven aan deze leerlingen. Een zeer mooi initiatief.
Ik kreeg de kans om heel veel kennis, ervaring, expertise op te doen van Naam projectmedewerker een top dame van wie ik veel bij mocht leren en die steeds paraat stond met wijze raad, tips en advies, dikke merci Naam projectmedewerker Dank je wel Vriendelijke groeten
Naam leraar
Onze school wil hierin absoluut verder groeien, maar wordt voor heel wat andere noodzakelijke onderwijsbehoeften gesteld, vanuit onze visie voor zorg aan alle leerlingen, vanuit het ministerie (ICT), vanuit heel praktische overwegingen (grootte vd klasgroepen en klassen, ...). Wij zullen dus zeker verder groeien in onze weg naar zorg voor cognitief begaafde leerlingen, maar beseffen dat dit een langzamer evolutie zal worden dan wat we graag zouden zien. Toch blijft ons moto: traag maar zeker. Het lerend netwerk heeft ons op rustige manier, zonder druk, kunnen doen groeien, wat voor ons als positief wordt ervaren. We willen deze weg verder inslaan.
We zijn zeer enthousiast over de inhoud en de aanpak die Naam projectmedewerker in elke sessie bood. Een wisselwerking tussen actief en passief, voorbeelden en theorie.
Qua materiaal was het voor ons een overaanbod, waardoor we soms het gevoel hadden dat we door de bomen het bos niet meer zagen. Maar dat is zeker geen negatieve kritiek! We hebben er heel wat van opgestoken en nemen het mee naar onze werkgroep en de rest van het team.
Naar volgende schooljaren toe willen we de visie verder uitbouwen en het draagvlak nog vergroten.

Onze aanpak m.b.t. versnelling hebben we al in een stappenplan gegoten. We willen graag naar de toekomst toe werk maken van de uitbouw van een kangoeroeklas.

Daarvoor zijn we zeker vragende partij naar ondersteuning toe.

Helemaal de max! Zo dankbaar dat we mogen deelnemen. Dank je wel!

Elke sessie nam **Naam projectmedewerker** ons vol enthousiasme mee in het project.

Goed gedaan!

Bijlage 2 – Reacties van de deelnemers Kleuternetwerk (geanonimiseerd – persoonlijk gerichte commentaar werd ook aan de begeleiders van de lerende netwerken bezorgd.)

Ik heb taal gekregen voor wat ik altijd al aanvoelde bij kleuters met een ontwikkelingsvoorsprong.

Ik heb handvaten gekregen om met bepaalde problematieken om te gaan bv; onderpresteerders, faalangstige kinderen, ...

Ik vond de opleiding zeer goed – de beste die ik ooit gevolgd heb. Een dikke duim voor jullie!

Het verder implementeren van alle gekregen info naar de klasvloer staat gepland voor volgend schooljaar. Voor onze school dus logisch dat er nog niet onmiddellijk effect merkbaar is. Dit zal in de toekomst alleen maar verbeteren.

Omdat ik me ondertussen erg verdiept heb in de materie niet enkel via het netwerk maar ook via boeken, psychologen en opleiding en naam organisatie viel het me op dat ik minder nieuwe dingen ontdekte het voorbije jaar. Hiermee wil ik de zinvolheid ervan zeker niet in twijfel trekken en geef ik een enorme pluim aan diegene die zich hiervoor inzetten.

Bedankt.

Heel positief dat er voor de kleuterleidsters afzonderlijk sessies waren.

Fijn dat we verder kunnen mee volgen.

Bijlage 3 – Reacties van de deelnemers ondersteuningsnetwerk (geanonimiseerd – persoonlijk gerichte commentaar werd ook aan de begeleiders van de lerende netwerken bezorgd.)

Vermits wij volop bezig zijn met het overstappen van een ondersteuningsnetwerk type 2,4 naar een leersteuncentrum (alle types) moet de overdracht naar het team nog gebeuren.
We hadden reeds heel wat expertise en een expertisecel en namen reeds deel aan lerende netwerken. Wat dit specifiek interessant maakte is dat het Vlaanderen breed gedragen werd vanuit beleid én vanuit een combinatie van universiteiten, zodat het optimaal objectief en kritisch wetenschappelijk zeer sterk onderbouwd is. De website van project Talent is uniek met informatie en gedifferentieerd aangebrachte leermodules. Teach as you preach, top! Echt knap werk! Doe zo voort! We hopen zelf ook een voorbeeld te kunnen zijn als om onze kennis te dissemineren en hopen dat jullie ons daarbij willen ondersteunen. Wij bereiken scholen en leerlingen die onderpresteren makkelijker dan een vrijblijvend traject.
Over het algemeen heel boeiend. We hebben nog maar 3 sessies gehad, dus ik kijk uit naar het vervolg. Ik hoop alvast op - wat meer interactie en uitwisseling tussen de deelnemers over hun aanpak op school en hoe we met de input aan de slag zijn gegaan - de Brusselse bril: bv. impact van kansarmoede, meertaligheid,...
Proficiat naam projectmedewerker, je hebt dat supergoed gedaan!! Ik heb heel veel extra kennis opgedaan en sta te popelen om die door te geven aan scholen...
Naam projectmedewerker is een dame die weet waarover ze praat en zeer aangenaam om naar te luisteren. Alles is goed voorbereid, duidelijk en structureel opgebouwd en inhoudelijk top. Er is voldoende ruimte voor inbreng en vragen en de voorbeelden/materialen kunnen zo meegenomen worden in de praktijk. Ik kijk al heel erg uit naar het vervolg!